శ్రీరస్తు-

శ్రీసీతారామతారకబ్రహ్మణేనమః

శుభమస్తు- అవిఘ్నమస్తు- శ్రీశారదాంబాయైనమః

శ్రీమదఖండసచ్చిదానందపరబ్రహ్మణేనమః

హంసస్వరకైవల్యచింతామణి

అనునీగ్రంథము

సృష్ట్యాదిని సర్వాంతర్యామియగు

శ్రీశంభుదేవుఁడు శ్రీపార్వతీదేవికినుపదేశించినది-

దీనిని

అగస్త్యాదిమహాఋషులు సంస్కృతాంధ్రద్రావిడభాష లయందు రచియించియుండు వాటిని విచారించిచూడ గానందులో నిటీవలజనులచేయించుటకు అనుభవముచా లమిచేతస్వరవ్యత్యస్తమైసంగతులు సరిపడియుండనం దున ఏతద్గ్రంథములన్నిటిని చక్కగాపరిశీలించిఆంధ్ర దేశీయులగుసాధువులు-భక్తులు యోగులు. ముముక్షువు లుమొదలగువారలందఱికిని అత్యంతావశ్యకమైయుం డునట్టుల ఆత్మారాముండగుశ్రీ సీతారామస్వాములవారి యుభయపదకమలమరందపానమత్త మధుకరాయమాన మానసుండును- ముముక్షుజనవిధేయుండును-మదరాసు ౨౭వ - రిజిమెంటు నేటివిన్ ఫాంట్రియొక్కసూర ల్దారునగు

శెకూర్తి - రామస్వామినాయనిచే

మిక్కిలిసులభశైలితో గద్యగాతెనుంగునరచియింపంబడి

చెన్నపట్టణం టంకసాలవీధి ౩౧౫ గృహములో

చిత్తూరులోకనాథ మొదలారివారి

వృషామహేశ్వరముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రచురింపఁబడినది

౧౮౮౫ సం॥

రిజిష్టర్ కాపి రైటు-

శ్రీరస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీశారదాంబాయైనమః.

శ్రీసీతారామతారకపరబ్రహ్మణేనమః.

హంసస్వరకైవల్యచింతామణి.

శ్రీనాధుసత్పదచింతనంబొనరించి వాణిజానకినికై వారమొసగి।
గౌరీమనోహరుకరుణనుగొనియాడి కరిరాజవక్త్రుగజ్ఞాతనూజు।
పదములకెరఁగిసత్పావనులగుసనకాదినారదులప్రహ్లాదుఁబొగడి।
మార్కండసూరిసమైత్రావరుణిధ్రువసాత్యవతేయులసత్కరించి।

ఉపాసనామూర్తియగు.

స్వయంప్రకాశప్రణవస్వరూపుండగు శ్రీసద్గణేశ స్తుతి.

సీ॥ శ్రీసిద్ధివిఘ్నేశ శ్రితజనభవనాశ ధృతరదాంకుశపాశదీప్రకాశ। పా
ర్వతీభవముఖపద్మపంకజసఖ భద్రసామజముఖపాపవిముఖ। ధర్మస
న్నిభగాత్రభక్తవినుతపాత్ర ఫణివలయితసూత్రఫాలనేత్ర। పాకశా
సనముఖ్య పరమసంయమిసఖ్య యేకదంతనిముఖ్యలోకసౌఖ్య। విఘ్నరా
జవినాయకవిశ్వరూప। ముక్తజనమానసాలయమోక్షదీప। సచ్చిదా
నందజగదీశస్వప్రకాశ। సర్వవిఘ్నవినాశశ్రీసద్గణేశ॥

సకలజీవభవసాగరోత్తారకంబగు శ్రీరామతారకస్తుతి.

క॥ శ్రీరామరామయనుచును। యీరేడుజగంబులందుయేనరుడై
నన్। ఆరామచంద్రుదలచిన। కారాములుగావెవాని కర్మ
ములుదలపన్॥ * * * * * * * *

పరమగురుధ్యానము.-

శ్రీమహాలక్ష్మిపుట్టినసీమయనగ। దనరునామేల్మణూరినే తనయుసు
నకి। పట్టుగాజేసినివసించు భాగవతము। రామయాంఘ్రులవిను
తింతుప్రేమమలర॥ * * * * * * * *

ఆంజనేయభుశుండుల కంజవిభుచు.
హంసస్వరతత్వకైవల్యమాంత్రమునను
చెప్పబూనితినందఱునొప్పుగాను।
నాదువాక్కున నిచ్చినన్నాదుఃకొనుడీ॥

పార్వత్యువాచ.

శంభుశంకరమహాదేవసర్వసాక్షి।
పశుపతేనీకుౘ్రమొక్కెదభక్తవరద।
సర్వలోకములకునాకుసార్ధకంబు।
నైనస్వరతత్వకైవల్యమానతీవె॥

ఈశ్వరఉవాచ.

గిరిరాజతనయనీదగు । వరప్రశ్నమువలనశుభమువరలుజనులకా।
స్వరకైవల్యముదెలిపెద। గురుబాలురుగనిసుఖంపకుంజరగమనా॥
దీనిశ్రద్ధతోడదినమునభ్యాసింప । చాలమేలుగలిగికాలనియతి । దా
టిబ్రతికిబ్రహ్మతత్వంబుతానయై । ముక్తిబొందునట్టిశక్తినొసగు॥

శ్రీఉమాదేవి శ్రీశంకరమహాదేవునకు నతిప్రీతిపూర్వకమున దండముబెట్టి హేచంద్రశేఖరా - ఈ ఒకస్వరమేహంసయనియు-గాలియనియు మనస్సనియు జీవుడనియు శ్వాసమనియు ఊపిరియనియు - ప్రాణమనియు - స్వరమనియు ననేకపేళ్లచే వ్యవహరింపబడుచున్నది-అనియానతిచ్చిరిగాన శాస్త్రము - సూర్య - చంద్ర - గ్రహ - తార-కరణ - యోగ - వార - పక్ష - మాసము తుదగాజెప్పంబడిన జ్యోతిషలక్షణమును గుర్తెఱుగనివారలు తమతమ మనస్సంకల్పముచేత శుభాశుభంబులం దెలుసుకొను మార్గముకలదేని నాయందలి కృపారసమొలుకునట్లు వాక్రువ్వమని యతిప్రీతిపూర్వకమున మనవిచేసు కొనగా శ్రీచంద్రమౌళిచెప్పుచున్నాడు - సొగసగు కంకణమును ధరించినహస్తములుగల హేకాత్యాయనీ అతిరహస్యమును - మిక్కిలి శ్రేయస్కరమును - మోక్షప్రదమును - ముముక్షుజనాపేక్షితంబునున్నగు హంస చింతామణియను నొకశాస్త్రము నాహృదయకుహరమందు గూ

థమైయున్నయది - దానినినీయందలి ప్రీతిచే తెలియజెప్పెద - నీవుమిక్కిలి గౌరవంబున నభ్యసించిచూడుమా అట్లుచూచినట్టాయెనా నీకుమిక్కిలి మేలుగలుగును - అనిమఱియుం జెప్పుచున్నారు-

ఎ టు ల న గా.

చెప్పబడ్డ నాలుగుపురులుగూడిన గొప్పత్రాటివలె పారంపర్యముగా వృద్ధియగుచువచ్చెడు బ్రహ్మ - క్షత్ర - వైశ్య - శూద్రాది వర్ణాశ్రమంబులం బొంది యున్న యీమనుష్యదేహమందు ఈ స్వరము జీవులయొక్క నాసికా ద్వారములందు నిలచి యెద్దుకు ముక్కుత్రాడువేసి త్రిప్పునటుల పుణ్య పాపములను విషము ననుభవింప జేయుచున్నది. అట్టివిషమును తినుపించగాతిని దారుణంబైన కాలుండను సర్పమైనది మ్రింగుటకును కక్కుటకును తాములోబడి పుణ్యపాప ములను ద్వంద్వములకు వశులైపుట్టుచు గిట్టుచునుందురు - అయితేనీకు నేనుజెప్పబూనిన యీహంసస్వరశాస్త్రిమును ఉపేక్షింపక ఆచార్యులమూలముగా విచారించి తెలుసుకొని యనుభవించుచూ యీమార్గమందే నిలచిన వారలు ఎవరైనాసరే ఒక్కపెట్టున అమరత్వమునుం బొందుదురు. ఆరీతినివిచారించి తెలుసుకొననివారలు మూఁగలైనయచేత నప్రాయులై సదాజనన మరణాది దుఃఖములను బొందు చుందురని గ్రహింపుమా * * * * * * * * * ౨

స్వరమును చూచుటకు ఆసనవిధుల తెలియ జెప్పుచున్నారు.

ఎ టు ల న గా.

వెదురుతడికెను ఆసనముగా వేసుకొనినదరిద్రము - రాతిమీదనైతేవ్యాధి - ఉత్తభూమియందైతేదుఃఖము - మ్రానిపలక అయితేచెడుగు - తుంగమొదలగు గడ్డితో చేసిన చాపలయితే యశో నాశము- పచ్చనాకు ఆసనమైతే మనోభయము - కృష్ణాజినమైతేజ్ఞానము - వ్యాఘ్రాజినమైతే యోగసామ్రాజ్యము - దర్భాసనమైతే మోక్షప్రదము శుభ్రపటంబు అనగా తెల్లని వస్త్రమైతేశుభంబు - చిత్రాసనమనగా రత్నకంబళమైతేశుచి - వీటియందుయుక్తమైనదేదో అట్టి ఆసనమందుం

ఈస్వరమును చూడవలయును - తక్కినవి శేషములను తెలియజెప్పెద సావధానముగా వినుము - నెమలివంటి సొగసుగల హేపార్వతీ. ఈ యాసనములయందు గృహస్థాశ్రములై సగుణభక్తిసలుపు వారలకు శుభ్రపటము రత్నకంబళములు యోగ్యములు కర్మనిష్ఠ - వైరాగ్య-యోగ - జ్ఞానసాధనము చేయువారలకు వరుసనువ్యాఘ్ర - కృష్ణాజిన దర్భాసనములుయోగ్యములై యుండునని పెద్దలందురు. * 3

స్వరముచూచువిధమును తెలియజెప్పుచున్నాను.

ఎటులనగా,

మీకువివరించబడియుండు ఆసనము లనేకవిధములుండును - వాని యందు సత్సంబంధమైన యొక ఆసనమందు పద్మాసనమను బద్ధ అంగ ముతోనుండి చూచేటప్పుడు మనస్సునకు సంకల్పముచేత మిక్కిలి లం పటకలుగును - అప్పుడుకలిగేడు బాధలను - తనయిష్టదేవతాయుపాస్తి బలీయముచేసినన్ను - సర్వాంగము శాస్త్రచింత నాదులచే నివర్తింప చేసుకొని - నిర్వికల్పండై చిత్తమును స్థిరపరచి - ఉడ్యాణబంధము కడుపుకిమచేత నాభిబంధించుట - ఉడ్యాణబంధమనబడును - దీనిని అభ్యసించువారలకు ఆధివ్యాధులు - కాలపాశము లేవని సిద్ధాంతము - ఇట్లుప్రాణోపాయామమునుజేసి పిదపస్వరమునులక్షించితే అపారమైన భగవత్కృపకు అప్పుడుగు నాభిక్రిందనుండెడు ప్రణవాక్షరము మొద లుచేసుకొని డెబ్బదిరెండువేల నాడులున్న యీదేహమందు కలిగియు న్నవిధములుకనబడును-ఆడెబ్బది రెండు వేలనాడులయందుదశనాడులు ముఖ్యములు - అందింటిలో మూడు నాడులతముఖ్యములు - అమూటి ద్వారాస్వరమును సులభముగా తెలుసుకొనవలయును - వీటిని తెలుసు కొంటే వుత్కృష్టమైనశుభ మిచ్చును - గాన అందుకరమును చూడు ము - హరిణమువంటి సొగసుగు నేత్రములుగల హేపార్వతీ- ఇంక ముందివివరములను బట్టిముందువాక్యముల సందర్భముచూచు పూరకణం గొనవలయును-

* *

ప్రాణాయామవివరము-

యమ- నియమ- ఆసన - ప్రాణాయామ-ప్రత్యాహార- ధ్యాన- ధారణ - సమాధులను వీటినే అష్టాంగయోగములని శాస్త్రములు చెప్పుచుండును- యమమనగా- స్వర్ణస్తేయ- సురాపాన- పరదారగమన- అనృత్య. జీవహత్యాదిపాతకముల వర్జించి ఇంద్రియములనణచియుండుట- నియమ మనగా- తత్వశాస్త్రశోధన- తపస్సు- పరిశుద్ధి-దేవభక్తి- మనస్తుష్టి మొదలగువానినికలిగియుండుట - ఆసనమనగా చతురుత్తరాశీత్యాసనంబులలో పద్మాసన - సుఖాసన - ఉడ్యాణబంధ- జాలంధరబంధ- మూలబంధాది ముఖ్యాఙ్గములతోనుండి ధ్యానయోగము సాధించుట - ప్రాణాయామ మనగా ప్రాణవాయువును- రేచక- పూరక - కుంభకములు చేయుట - ఇందు రేచకమనగా ప్రాణవాయువును పండ్రెండంగుళములు వెలుపలవిడుచుట- పూరకమనగా ప్రాణవాయువును లోగొనుట - ప్రాణవాయువునుసాధారణముగా పూరించునప్పుడు రేచకములో నాల్గంగుళములులయించి యెనిమిదంగుళములే పూరకమగును - గాన తెలివిమంతులు లయమైన నాల్గంగుళములు చేర్చి యథారీతిని పండ్రెండలగుళములుగా పూరించుకొనుచుండ- లయించుట ఆయుక్షీణమనియునులయముకాక పండ్రెండంగుళములున్న పూరించుట ఆయుర్వృద్ధియనియును- శాస్త్రములున్ను సాధువులయనుభవమున్ను ప్రత్యక్షమైయుంటున్నదిగదా ఈ౧౨ అంగుళములయుంకెనుబట్టే అజపామంత్రం రోజుకు ౨౧౬౦౦ - అనిసాధువులు చెప్పియున్నారుగాన జాగరూకతగలిగితే మనమేస్వతహా చూచుకొనవచ్చును- కుంభకమనగా ప్రాణవాయువు నరికట్టుట అనగాకుంభించుట-ప్రత్యాహారమనగా ద్వివిధ ఉపాధులను వర్జించి అంతర్దృష్టినుండుట- ధ్యానమనగా ఇంద్రియదశకమునణచి బ్రహ్మయోగము చేయుట ధా

రణయనగా బ్రంహరంధ్రము- భ్రూమధ్యము నాసిక- కంఠము - హృదయము- నాభి వీటనొకటియందు మనస్సు మారుతములచెదరక దృష్టి నుంచియుండుట- సమాధియనగా- ఇంద్రియములగుతత్వచేష్టలకు హేతువైన యీదేహామందుండి వాటితో కూడియునిస్సంగత్వమును పొందియున్న ఆత్మయగుతన్నుదాజూచుట- ఉద్యాణబంధనమనగా- *

గీ = కృత్రిమములేకనాభికిక్రిందుమీదు - బలిమిమైబంధనమున్నయవలయుదీని- పరమయోగీంద్రులుడ్యాణబంధమంద్రు- బంధములలోనసుత్తమంబంద్రుదీని- * * ** * * *

హఠప్రదీపికయందలిశ్లోకము,

ఉడ్యాణజాలంధరమూలబంధా- నున్నిద్రితాయా ఉరగాంగనాయాః- బంధత్రయాభ్యాసవిచీయమానె బంధః కతోదారుణకాలపాశాత్ * * * * * *

ఇత్యాదులు-

చంద్రమండలమువంటి సొగసగుముఖమునుగలహెకాత్యాయనిహృదయకమలమా గ్గమునుదాటి యెటువంటిఅపాయమున్న లేకుండగా చలించువాయువునేప్రాణమని- హంసయనిచెప్పుదురు- అదేస్వరము శస్వరమునాసికముద్వారా- తపిని- తాపిని- ధూమ్ర మరీచి- జ్వాలినీ రుచి- సుషుమ్న- భోగద- విశ్వ- బోధిని - దారుణి- క్షమ- అను ౧౨ గాపొయ్యేటప్పుడున్నూ- నాలుగంగుళములు కొలవడితక్కి-నవిచక్క-గా నుమళ్లివచ్చేటప్పుడున్నగణించిచూచినట్లాయెనా ౨౧౬౦౦మార్లు నడుచును- అట్లునడుచుకాలమే అఱువదిగడియలుగల వకదినమగును వాని క్రమమంతయును మూలాధార- స్వాధిష్టాన- మణిపూరక-అనాహత

విశుద్ధ - ఆజ్ఞేయ - సహస్రారములని జెప్పంబడు పరస్థానక్రమము అగును (అనగా నచ్చోట్లనుండి కలిగినవనితాత్పర్యము) ఆప్రాణవాయువు సాధారణముగా పోవునపుడు ౧౨-అంగుళములు తిరిగివచ్చునపుడు ౪-అంగుళములు తగ్గుట స్వభావసిద్ధమేకదా దీనియందు జనులు అశ్రద్ధనుంచి భారవహనము - అతినిద్ర - అతిసంచారము - సదా స్త్రీసంగమము - అమితభుక్త్యాది పాపకృత్యములయందు ప్రవర్తించుటచే పైన వివరించిన ౧౨-అంగుళములుగాక అధికము నాల్గు - ఆరు - ఎనిమిది- పండ్రెండు అంగుళములు పారును. అట్లుపారుటచే మిగుల ఆయుక్షీణతయు - అజ్ఞానవృద్ధియు - ఎడతెగని రోగపీడితము - మనోవ్యధయును - ఘోరమూఢవృత్తులతో ననేక జననమరణములను బొందింపజేయును - గాన వివేకులు దీనియందు మిక్కిలిగురుత్వమునుంచి యెరుకకలిగి ప్రవర్తించుకొనవలయును - దానివివర మెటులనగా, మూలాధారచక్రమందలి చతుర్దళకమలమందు వినాయకునకు ౬౦౦ స్వాధిష్ఠానచక్రమున షడ్దళకమలమందుండు బ్రహ్మదేవునకు ౬౦౦౦ మణిపూరకచక్రమున దశదళపీఠమందు విష్ణుమూర్తికి ౬౦౦౦ అనాహతచక్రమున ద్వాదశదళపీఠమందు రుద్రమూర్తికి ౬౦౦౦ విశుద్ధచక్రమున షోడశదళపీఠమందు జీవాత్మకు ౧౦౦౦ ఆజ్ఞాచక్రమున ద్విదళకమలపీఠమందు పరమాత్మునకు ౧౦౦౦ సహస్రారమున వెయిరేకులకమలమధ్యే (ఏకమేవాద్వైతబ్రహ్మంబనంబగు) గురుమూర్తికి ౧౦౦౦ అంతువెరసి ౨౧౬౦౦ అగును, హెంగారీ దీనినే పరమహంసలుజపింపక జపించెడు అజపాగాయత్రియని జెప్పెదరుగ్రహింపుమా, దీనివిచూచుమార్గమెట్లనగా నేనుజెప్పెదు యీస్వరశాస్త్రమును సందేహవిపరీత చలనములుమానిచూడుము - అట్లుచూచువారలు, పరముగాను అపరముగాను ప్రకాశించెడు ఒకవస్తువచేత కలిగెప్రయోజనమును చేకొందురు॥ ౫

చంద్రసూర్యవహ్నులను ఇడాపింగళ సుషుమ్నము
లయొక్క లక్షణములున్న వాటియందు యాత్రచే
యువారలకు కలుగుఫలములను జెప్పుచున్నారు.

ఎటులనగా,

శ్లో॥ ఇడాచవామనిశ్వాసా సోమమండలగోచరా।
పితృయానమితిజ్ఞేయా వామమాశ్రిత్యతిష్ఠతి॥

శ్లోకార్థము - ఇడానాడియని యెడమముక్కులోనివ్వాపిరి నిశ్వాసరూపముగా చంద్రమండలము నాశ్రయించి మూలాధారాదిగా బ్రహ్మరంధ్రపర్యంతమై యుండునా నాడికి పితృయానమనియు - పునరావృత్తికి అనుకూలమని, ధూమమార్గమని యెరుంగునది.

శ్లో॥ దక్షిణేపింగళానాడీ వహ్నిమండలగోచరా।
దేవయానమితిజ్ఞేయా పుణ్యకర్మానుసారిణీ॥

శ్లోకార్థము - దేహదక్షిణభాగమందు అగ్నిమండలగోచరమై పుణ్యకర్మానుసారిణియై యుండునది పింగళనాడి యనబడును-దానిని దేవయానమనియు - పునరావృత్తిరహితమనియు తెలియతగ్గది - ఇడా అనగా నాసికయొక్క వామభాగద్వారముగుండావచ్చుశ్వాసము-దీనినే చంద్రకలయనియందురు - ఇది ౧౬ అంగుళములుపారును.

శ్లో॥ అమృతా మానదా పూషా తుష్టి పుష్టి రతిర్ధృతిః।
శశినీ చంద్రికా కాంతి జ్యోత్స్నా శ్రీ ప్రీతిరంగదా।
పూర్ణా పూర్ణామృతః కామ దాయిన్య స్స్వరజాః కలాః॥

పింగళయనగా దక్షిణనాసికాద్వారము నందుండివచ్చు శ్వాసను - దీనినే సూర్యకలయనియుం జెప్పుదురు - ఇది ౧౨ అంగుళప్రమాణము పారును.

శ్లో॥ తపినీ తాపినీ ధూమ్రా మరీచి జ్వాలినీరుచిః।
సుషుమ్నా భోగదా విశ్వ బోధినీ ధారిణీ క్షమా॥

సుషుమ్నమనగా మధ్యనాడిక అదియందరికిన్ని సమముగానేనడుచును - దానినే అగ్నినాడికయనియునుం జెప్పుదురు - మరియు నాచం

ద్రునిగురించి చెప్పవలసితే అమృతముదీర్ఘమై ఎటువంటివస్తువనున్న కలుగజేయును - దానివర్ణము నలుపు - రాసియందు స్థిరరాసి - మన్మధాస్త్రములను తిరస్కరించు నేత్రములుగల హేయుమా తక్కినవాటినన్నింటిని చక్కగావివరించెదను ప్రియముగలిగివిను మాయనిచెప్పి మఱియు నాసుషుమ్నము నాసికకు యిరుపార్శ్వములయందు సమముగా పారితె అప్పుడుదానికి పూరణయనియు తపోబ్రహ్మ నాడికయనియుం జెప్పుదురు ॥ ౬ ॥

మఱియు సూర్యునియొక్కగుణము గుణములనుగురించి చెప్పవలసితే అతను యీలోకమందు వ్యాపకమైనవాడు - పరిశుద్ధమైన శుక్లవర్ణమును - రాసియందు చరరాసియుంగలవాడు - సుషుమ్నయను అగ్నినాడికనుగురించి చెప్పవలసితే అది సకలకర్మములనున్న నశింపజేయును - దానియొక్కచెడ్డవర్ణము అగ్నివంటిమెరుపు - రాసియందు చరస్థిరరాసులు గలదిగానుండును - మరిన్ని చక్కగా తెలుసుకొని చూచినట్లైతే యిడానాడియని చెప్పబడ్డచంద్రుడు మధ్యమజాతి - స్త్రీలింగము - పింగళనాడికయగు సూర్యుడు ఉత్తమజాతి - పుంలింగము - సుషుమ్నయగు అగ్నినాడికమైతేనో అధమజాతి - నపుంసకలింగము - ఇదియునుంగాక ఇరువదియామడకు పైబడ్డ దూరదేశమునకు పోవలసినప్పుడు చంద్రకళచరించుచుండగా బయలుదేరి. సూర్యకళచరించు సమయమున ఆదేశముపోయి చేరవలయును - మఱియుంజెప్పెదవినుము హేఆర్యా.

చంద్రునిలక్షణమున్ను ఆస్వరమునడిచేటప్పుడు చేయవలసినకార్యము లిట్టివియనియునుం జెప్పుచున్నారు.

చంద్రకళ యెడమముక్కుద్వారా నడిచేటప్పుడు ఏయేపనులు చేయవచ్చునని ఉమాదేవియడుగగా శంకరుడు చెప్పుచున్నాడు. ఎట్లనగా - ఆయిడాకళయందు ఒకరిని రాయభారమునకుబంపుట - రాయభారమునకు తానేపోవుట - నూతనవస్త్రములు ఆభరణములు ధరించుకొనుట - వివాహముజేసుకొనుట - బొట్టుకట్టుట - ఒకరిని దాసిగాదీసుకొ

నుట - బావులు గుంటలు చెరువులుమొదలగునవి త్రవ్వించుట - కాపురముచేయ తగ్గయిల్లులేక నివేశము ఇత్యాదులు వెలకుదీయుట - గృహప్రవేశముజేయుట - ఒకవస్తువును విక్రయించుట - నూతనముగా రాజును దర్శించుట-తనకంటెయొక యంత స్తధికమైనవార లెవరైనాసరే అట్టివాలఁ జూచుట సత్యమైనవస్తువునుబొందుట - గ్రహశాంతిచేయుట- ఇష్టదైవమును ప్రతిష్ఠించుట - జ్వరమునుదీర్చుట - ద్వేషమునుదీర్చుట- ఒకరినిసమాధానపరచుట- విద్యనభ్యసించుట - ధనధాన్యాదివస్తువులను జేర్చుకొనుట - త్యాగమిచ్చుట - పాపవిమోచనము జేసుకొనుట - అనుఇత్యాదులు చంద్రస్వరమునడుచుచుండగా చేయుటయుచితము - తక్కినకార్యములు మధ్యమమనియెరుంగునది - అప్పుడువికసించిన తామరరేకులవంటి నేత్రములుగల హేగౌరీయని చంద్రమౌళి మరియుంజెప్పుచున్నారు ॥ ౮ ॥

సూర్యనిలక్షణమును ఆస్వరమునడుచుచుండగా చేయతగ్గ
కార్యము లిట్టివియనియుం జెప్పుచున్నారు.

కుడిముక్కున సూర్యకళనడుచుచుండగానే యేకార్యములను చేయవచ్చునని విచారించినట్లాయెనా చెప్పెదవినుము. ఆచార్యోపదేశమును బొందుట తానొకరికియుపదేశించుట తానువిద్యనభ్యసించుట అన్యులకు విద్యనుబోధించుట- ఒకరికినమ్రుడగుట- శత్రుబలమును నెదిర్చితరుముట- పంటబెట్టుట- వ్యాపారముచేయుట- దొంగలించుట- జూదమాడుట - ఎవరికిన్నిసాధ్యముకాని వ్యవహారమునుమాట్లాడుట - ఏనుగు. గుఱ్ఱము. రథము. అందలము వీటినెక్కిసవారిబోవుట - ప్రకాశించతగ్గ వ్రాతవ్రాయుట- సంగీతముపాడుట- మాటలాడనారంభించుట- విరోధముకలుగజేయుట- అన్యులనుభంగపెట్టుట - కొండెములుచెప్పుట - పైశాచములనుదోలుట- మంత్రనిష్ఠనుసాధించుట- ఔషధసేవజేయుట- అన్నముదినుట- దాహమునకుదీసుకొనుట - స్నానముచేయుట- నిద్రించుట- చలిపత్తగ్గవిషమునునివర్తింపచేయుట- చెడువ్యాధులనుదీర్చుట-

స్తంభనయోగమునుసాధించుట - ఇత్యాదికార్యములుచేయుటకు ఆసూర్యకళయోగ్యమైయుంటున్నది. (మఱియు ఆసూర్యచంద్రులయొక్క కార్యములనుగుఱించి ముందు చక్కగావివరించెద॥ ౯॥

సుషుమ్ననను పూరణయొక్క శూన్యఫలమును
వివరించుచున్నారు.

ఎటులనగా.

సూర్యచంద్ర కళలురెండున్న సుషుమ్నతోకలసి పారేటప్పుడు ఏయేకార్యములు చేయవచ్చుననగా సమాధియోగముచేయుట (కరణేంద్రియములనణచి నెమ్మదిగానుండుటకు మంచిది) గాని ఆకళయందు తక్కినకార్యము లొక్కటియుకానేరదు - ఆసమయమందొకడువచ్చి అవస్తువు దొరుకునాయని అడిగితే అదిదొరకదు - సుశీలమగు తపమునుగల ఓయార్యా - ఈసుషుమ్నమగు అగ్నికళనడిచేటప్పుడు శుభసూచకములగుట యరుదు. దుష్కార్యములెన్నియైనను సఫలమగును - ఇదియునుంగాక యీస్వరము ముక్కుయొక్కద్వారములలో దేనియందు చరించుచున్నదో ఆప్రక్కకు పూరణమనియును స్వరముచరించనిప్రక్క శూన్యమనియునుం జెప్పుదురు - ఇటువంటిదైన తక్కువకాని పూరణపక్కనుంచి వ్యవహారమును మాటలాడువాలకును- తర్కముచేయువాలకును- యుద్ధముచేయువాలకును- ఒక్కదేహోయి రాజునుగాని లేక తనకంటేగొప్ప అంతస్తుగలవానిని చూచువాలకును - మరియు నిట్టి తక్కినకార్యములను చేయువార్లకును ఈస్వరము చరించుచుండగా పోయినట్టాయెనా జయముకలుగును - ఇట్లు యేయొక్కసాక్షియులేకనే స్వరముపారని శూన్యపార్శ్వమందు నిలిచినా మీదజెప్పినకార్యములయందు ప్రవర్తించినా తనకపజయమున్న పూరణగలవారికి జయమున్నకలుగును - ఇదియునుంగాక ఒకమనిషి యిటువంటివాలను తనకు స్వరముపారని శూన్యదిశయందు నిలిపినట్టాయెనా వానిమాటనే మేలై చెల్లి జయముకలుగును - దేనిదేని యేయేరీతిని దృష్టినుంచితెలుసు

కోసవలయునో ఆయారీతిగానే దానిదానిని తెలుసుకొనవలయును మత్స్యమువంటి సొగసగునేత్రముగల ఓనారీమణీ॥ ౧౦॥

యాత్రాప్రయాణములు పోవునప్పుడు స్వరము వ్యత్యాసముగా నుంటే అందుకు ఉపశమమును తెలియచేయుచున్నారు.

ముందు ౧౯ - దవవాక్యమందు చెప్పినప్రకారము పశ్చిమదక్షిణ ములు చంద్రునిదిక్కులు - పూర్వోత్తరములు సూర్యునిదిక్కులు - ఇది యిట్లుండగా పైనవివరించినరీతిని యాత్రపోవుటకు నుద్దేశించినవాడు చంద్రస్వరములో చంద్రునిదిక్కునకే ప్రయాణముచేయవలయును - సూర్యస్వరముగానుంటే సూర్యదిశకే ప్రయాణము చేయవలయును- ఇందు ౭ - డవవాక్యములో వివరించినరీతి ఇరువదియామడకుపైగా నున్నదేశములకు చంద్రునిలోబయలుదేరి సూర్యస్వరములో ఆవూరు చేరవలసినది - ఆరీతి తానుద్దేశించినవూరు పోయిచేరుటకు తరుణభేద మైనా లేక స్వరమువ్యత్యాసమైచరించినా (అందునకు శాంతివినుము) ఎట్లనగా సూర్యస్వరములో పోవలసినదిక్కు యొక్కయాత్రకు చంద్రస్వరముగానుంటే దానిని చక్కగాలోపలికిపూరించి అనగా ఆశ్వాసమునుయీడ్చి పూరణముజేసి ఆపాదమునే రెండుమార్లుముందుబెట్టి పిదప క్రమముగానడిచి దారిసిలువక తిరిగిచూడక కొంతదూరము పోవలయును - ఇదియె దానికిశాంతి. ఇట్లుచేయుటచేత చంద్రస్వరఫల మునశించి తానుపోవుకార్యము సూర్యస్వరమురీతి సఫలమగును-చంద్ర కళలోపోతగ్గ దిక్కుయొక్కయాత్రకు అప్పుడు సూర్యకళగానుంటే అదేకళను చక్కగా లోపలికిపూరించి ఆపాదమునే ముందు మూడ డుగులుంచి పిమ్మట క్రమముగానడిచి దారిని కొంతవరకునిలువక తిరిగి చూడక పోవలయును. (ఇదియె నందుకుశాంతి) ఈరీతి చేయుటచేతను సూర్యస్వరఫలము నశించి తానుద్దేశించి పోవుకార్యము సఫలంబగును- సొగసైన లేడిపట్టికన్నులుగల శోభవానీ. ఇట్లుచేయుటచేత తానుద్దేశించిపోవు కార్యమెట్టిదైనా జయప్రదమగును - ఇట్లుచేయక పూ

ర్వోత్తరదిక్కులకు చంద్రస్వరములో యాత్రపోయినట్లైతే అచ్చోట నొకరికొకరు విరోధించుకొనుటయేగాక పోయినవాడు మళ్లిరానేరడు- దక్షిణపశ్చిమములకు సూర్యస్వరమునడవగా యాత్రపోయినట్లైతే స్త్రీల చేతనో - లేక వర్షముచేతనో మరణము సంభవించును - కంచుకము చేబిగించి నెగ్గటమైనభారముచే విఱ్ఱవీగుచునట్లుగా కనబడునంత సూక్ష్మమైననడుముగల హంసగమనా! దీనిని విశ్వసించిచూడుము.

ఒకరికి మంచిచెడుఅను ప్రశ్నలుచెప్పెడుమార్గమును

తెలియజేయుచున్నారు.

మనముకోరినకార్యము ఉత్తమమో అధమమో కనుగొనియెదమని అడుగవచ్చినవాడు ఇందులో ౧౦ - వవాక్యమందు చెప్పినరీతిగా సూర్యస్వరము నడిచేటప్పుడు ఆవచ్చినవాడు పూరణప్రక్కగానుండినట్లాయెనా వాడుచెప్పినవన్నియునుం అడిగినవానికి చక్కగాసిద్ధించును - అట్లుకాక కుడితట్టునిలిచినా లేక స్వరమునుచూచువాడు మీదనుండగా అడుగవచ్చినవాడు క్రిందితట్టునుండినా లేక సరివెనక నుండియడిగినా ఆసూర్యకళకు తగినఫలమే చెప్పవలయును - చంద్రస్వరము నడిచేటప్పుడు అతను ఆపూరణప్రక్కనేయుండి ప్రశ్నచేసినట్లాయెనా వాడు చెప్పినవన్నియును అతనికి ఫలించును- అట్లుగాక ఎడమప్రక్కనిలచినా లేక సరిముఖమై యెదటనిలచినా పైప్రక్కనుండినా ఆచంద్రస్వరము నకుగలగుణమునే చెప్పవలయును - ఇదితప్ప స్వరముపారని శూన్యపు తట్టునుండి అడిగితే వాడడిగినకార్యములన్నియు చెడ్డదగును - ఫలించ నేరదనియే చెప్పవలయును - మరియును వాడుమొదట నోరుదెరచిచెప్పినమాట యొక్కఅక్షరములను యెంచిచూచి బేసిగానుంటే సూర్యలక్షణమును చెప్పవలయును - సరియైతే చంద్రగుణమును చెప్పవలయును-పైనక్రిందుఅన్నది మెట్టయింటిదిన్ని భావిమొదలగు పల్లపుభూమియని యెంచుకొనవలయును - ఈరీతిని ఐదుఆఱువిధములుగా చెప్ప

బడియున్నదే - ఇవియన్నియు నొకకాలమందే అమరియుండవలయు నన్నదికాదు - ఏదైనానొకటనిచూచి చెప్పవచ్చునని తాత్పర్యము-మఱి న్నిసంగతులను తటస్థమైనచోట్లయందు చూచుకొనవలయును - ఇంకను విస్తరించి చెప్పవలయునంటె చంద్రునిపార్శ్వమున్న. ఆదిక్కును. (ఆకళి పూర్ణమైనాసరే) కించిత్తుమధ్యమము - సూర్యునిదిశయును - పక్కయును (అవి శూన్యమైనాసరే) అదిత్యణమైనాగాని శుభమేకలు గును - గాని వ్యర్థముకానేరదు - ఇందుకుప్రమాణము ౬-వ వాక్య మందును ౮-వ వాక్యమందును చంద్రుని స్థిరరాసియనియును- సూర్యు ని చరరాసియనియును చెప్పియుండుటను కనుంగొనవలయును॥౧౪॥

క్రింది పదియవవాక్యమునందు వివరించియున్న పూరణ
శూన్యములయొక్క వికల్పమునుచెప్పుచున్నారు.

ఒకడువచ్చి (నేను యిందువలన) చెడినాను అనినా నేనిట్టిదిపోగొ ట్టుకొన్నాననినా - పాముకఱచినది - లేక విషమునుతిని నాను - ఇదిగో పడకలోనే ప్రాణముపోతున్నది - అనునవి మొదలగుచెప్పబడ్డ అపా యమగుగుణచేష్టలు ఎటువంటివైనాసరే - స్వరముపారని శూన్యదిశ గావచ్చి నిలిచిచెప్పినట్టైతే ఒకకష్టమున్నరాదు. నివర్తమై పోవునని చెప్పవచ్చును. (ఆరీతిగాక స్వరముపారుతూవున్న పార్శ్వమగు పూర ణదిశగావచ్చి నిలిచిచెప్పినట్టైతే ఆవచ్చినవాడు ఎటులనెటులచెప్పినా డో అటులనటులనే లభించును - పోగొట్టుకొన్నవస్తువరాదు - విషము తిరుగదు- పడకలోనిరోగి తేరదు- మఱియు శూన్యములోనెవడైనా వచ్చి ఏదైనాచెప్పినట్లులయితే అట్టిది వొకానొకకాలమందు అబద్ధ మైనానగును-పూరణలోచెప్పినమాట ఒకానొకప్పుడు నిజమైననగును- మరియునుఆదేసర్పము పడిగవంటిమదనాగారముగలవో హిమశైలతన యా అట్లువచ్చినవాని దిశనుగుఱించి క్రిందటి ౧౨-వ వాక్యమందుచె ప్పియున్నరీతిని వాడువచ్చినదిశ చంద్రాంశముగానున్న మొదటచెప్పిన మాట సూర్యాంశముగానున్న వున్నయెడల మీదచెప్పినకార్యములకు

కొంచెము మధ్యమమగునుగాని బొత్తిగా మోసముకానేరదు - మఱియుం జెప్పెద వినుము॥ ౧౩॥

గర్భచిహ్నలను జెప్పుచున్నారు.

ఒకమనిషివచ్చి గర్భములోనిశిశువు యెటువంటిదని యడిగేకాలమందు వచ్చిన ఆమనిషి ఒకజీవునిపై నెక్కియుండినా లేక జీవముగల యొకటిని చేతబట్టుకొనియుండినా లేక ఒకజీవుని అంటుకొనినిలచియుండినాగాని అతనునిలచినదిక్కు దక్షిణమై అందులోనదిపూరణగానుంటే మొగశిశువు పుట్టుననియును - ఎడమభాగమై పూరణగానుంటే ఆడబిడ్డనియును - ఆరీతి పూరణపక్కగాక శూన్యపక్కగానుండి దేనినేనిముట్టుకొనినిలచినాగాని లేక ఊరకనిలచినాగాని కుడిపార్శ్వమైతే మొగశిశువు - ఎడమపక్కనైతే ఆడశిశువుపుట్టును - అట్లుపుట్టినబిడ్డ చచ్చునుగాని బ్రతకనేరదు - అప్పట్లో స్వరమునుచూచేవానికి సుషుమ్నముగానుంటే మొగబిడ్డయు - ఆడబిడ్డయుగాని జేడిగానుండునని జెప్పవచ్చును - ఈప్రకారమువచ్చినవాడు యెదట కుడితట్టుగానిలచి తనకార్యమును చెప్పుకొంచూ యెడమతట్టుకువచ్చి నిలచినట్టాయెనా గర్భమందున్న ఆశిశువు తల్లికిసంకటమిచ్చి తర్వాత పుర్భవమగునని చెప్పవచ్చును॥ ౧౪॥

మఱియు గర్భచిహ్నమున్ను యుద్ధమందు జయసూచకమునుం జెప్పుచున్నారు.

ఈపైనజెప్పిన వాక్యములో శూన్యమందడిగిన ఆబిడ్డ చచ్చుననిచెప్పినాగాని యుద్ధము - వాదము - జగడమునుగుఱించి ఒకమనిషివచ్చి ఇట్టిట్టివారలలో యెవడుజయించునని అడుగవచ్చినవాడు సూర్యపక్షమందుండి అడిగెనా జయములోమొదటివాడు వోడును. పూరణమైతే రెండవవాడు వోడును. ఆసమయమందు స్వరమునుచూచేవానికి సుషుమ్నమైతే ఆయిద్దరున్ను సమాధానమగుదురు - మఱియు పోట్లాట,

ఖగడము, వాతము సంభవించినవానికి అప్పట్లో సూర్యస్వరము గానుం టే జయించుకొనును. చంద్రస్వరముగానుంటే వోడును - సుషమ్న ముగానుంటే సమాధానమైపోవును. ఆరీతి చంద్రస్వరమునడిచి తనకు జయముకావలయునంటే ఇందు ౧౧ - వవాక్యములో వివరించినప్రకా రము స్వరమును లోపలికిపూరించి పూరణచేసుకొని ఆస్వరమునడిచే పాదము నేముందిడి ఐదడుగులుపోయి తర్వాతఎదిర్చైనా తప్పక జయ మునుబొందును - ఇది యథార్థమని యెఱుంగుము॥ ౧౫॥

స్వరముయొక్క స్పర్శమును దెలియజెప్పుచున్నారు.

ఇడా పింగళ సుషమ్నములనిచెప్పబడ్డ ఈమూడుస్వరములనున్ను వాటిఫలాఫల యనుభవములనున్న పరీక్షించి చూచేకాలమందు సరి యయ్యేవచ్చును - ఆనాడులతో పంచభూతములుచేరి నడవడమున్నక లదు - వాటిని వాడుకపఱచి యెఱింగియనుభవించుటే ప్రయాసగా నుండును - అదియెట్లనగా ముక్కునుంచివచ్చేడుస్వరము ఆముక్కుదం టు నంటివచ్చినట్టాయెనా ఆనాడి పృధివియంశమని యెఱుంగునది. అ ధోముఖముగా పారినట్టైతే జలాంశమని యెఱుంగవలయును. ఊర్ధ్వ ముగాపారినట్టైతే తేజోంశమని తెలుసుకొనవలయును. అదంటునకు సమమైన మఱియొకతట్టుగాపారిన వాతాంశమని గ్రహింపవలయును- ఈరీతిగా నాలుగుప్రక్కలలో ఒక్కవైపనిలేక అన్నిపార్శ్వములయం దున్న కలసినడిచినట్టైతే గగనాంశమనిగ్రహించి లోకులకు తెలియ జెప్పుము - ఈపంచభూత్యము కుడియెడమలకు ఒక్కటేప్రకారమున నడుచునని తెలుసుకొనవలయును॥ ౧౬॥

స్వరముయొక్క రూపము వర్ణము దాసిరసజ్ఞత యునుం జెప్పుచున్నారు.

పంచభూతాత్మస్వరము నడుచుటనుగుఱించి మఱియు నేప్రకారమె ఱింగి తెలుసుకొనవచ్చుననగా పృధివిస్వరము బంగారుఛాయగాను -

అప్పుస్వరము తెల్లవర్ణముగాను - అగ్నిస్వరము ఎఱ్ఱగాను - వాయు స్వరము నల్లగానుండును. అప్పుడు కంఠమందెట్టి రుచికనబడునంటే పృధివికిక్రమము తియ్యగానుండును. జలమునకు వగరుగానుండును. అగ్నికి వుప్పునగాలేక కారముగానుండును. వాయువునకు పుల్లగానుం డును. వాటిరూపము లెట్టియనగా పృధివి అష్టకోణము. అప్పు యెనిమిదికళల చంద్రునివలెయుండును. అగ్ని మూడుమూలలు గలదిగానుం డును. వాయువు ఆఱుకోణములు. మఱిన్ని అడియదిపారేటటువంటి నిడివిచెప్పవలసితే పృధివి పండ్రెండంగుళములు. జలము పదియారు అంగుళములు. తేజస్సు యెనిమిదిఅంగుళములు. వాయువు నాలుగుఅం గుళములు. అని యెఱుగతగ్గది - ఇదియునుంగాక యీవాక్యమందు రస మని ప్రత్యేకముగా చెప్పియున్నందున ప్రథమతః రసమునేయెత్తుకోవ లసివచ్చెను - లోకులకు చెప్పవలసినప్పుడు యీభేదములను వారలు తెలుసుకొనుట దుర్లభమని ఒకభూత్యమునకు నాలుగుగురుతులు చె ప్పియున్నాము - ఒకటియందు సాధ్యము కాకపోయినప్పటికిన్ని మరి యొకటియందైనా తెలుసుకొందురని యెఱుంగవలయును హేగిరిరా జపుత్రీ ॥ ౧౭ ॥

ఇదియునదే ఆయాభూత్యములు నడుచునప్పుడు చేయుకర్మ ములయొక్క గుణాగుణములను చెప్పుచున్నారు.

ఆకాశభూత్యము నడిచేటప్పుడు దానివర్ణము స్ఫటికము-రసము కంఠము చేదుగానుండును-రూపము వర్తులవ-పొడువు ఒక అంగుళము- ఈరీతి భూత్యములయొక్క గుణాగుణములను చెప్పవలసితే పృధివి - అప్పు యీరెండునుత్తమము - అగ్నిమధ్యమము - వాయువు - ఆకాశ మధమము- సొగసగుగాజులనుధరించిన హేహిమరాజతనయా- స్వర మునుజూచి గురిజెప్పేవానికి తాంబూలమునిచ్చి ఉపచరించి పిదపయు డుగవలయును - ఇట్లుండగా క్రిందటి ౧ - ౮ - వ వాక్యములయందు చెప్పినచొప్పున సూర్యచంద్రకళలయందు చేయవలసినకర్మములన్ని

యు. యీవాక్యము ననుసరించేయుండవలసినది - ఈముందుచెప్పబోవు ౧౮-౧౯-వవాక్యములను చూచుకోతగ్గది - అంతకంటే స్వరమునుచూ చేవాడు తాంబూలమునుధరించుకొని చెప్పడము (ఉభయులకుఅనగా) అడిగేవానికిన్ని చెప్పేవానికిన్ని మిగులశ్రేయము॥ ౧౮॥

ఒక్కడునామమును జెప్పి ప్రశ్నచేసితే వానికిచెప్పతగిన

వాటిక్రమమును దెలియజేయుచున్నారు.

క్రిందటి ౧౫ - వవాక్యమున వివరించినప్రకారము ఇద్దరిని గురించి చూపకయే శూన్యస్వరము దిక్కుననుండక పూర్ణదిక్కులోనుండి యు ద్ధమునకుబోవువాడు యేమగునని అడిగెనా ఆపోవువాడు ఆయుధము చేత ఘాతపొందివచ్చునని యునుం జెప్పవలయును- మఱియు అప్పుడు పృధివినడిచెనా వీపున దెబ్బతగులుననియును - జలమైతే కాలియందు ను - అగ్నియైతే యెదయందును - వాయువుగానుంటే చేతియందును- ఆకాశమైతే శిరమందుతగులుననియునుం జెప్పవలయును - సాక్షాత్తు త్రిమూర్తులువచ్చి అడ్డపడినా తప్పించుకొనిరాడని దృఢముగా చెప్ప వలయును॥ ౧౯॥

ఇట్టిభూతత్వమునకు ఇట్టియాయుధమనియు అప్పట్లో

నిట్టితావులయందుండే యుద్ధముచేయవలెనని

యునుం జెప్పుచున్నారు.

పైన వివరించినప్రకారము యుద్ధముచేయ వలసియున్నప్పుడు వా యుమూల మొదలుజేసుకొని ఆగ్నేయమూల తుదగా ఒక్కదారమును బట్టినరీతిని క్రమముగాభావించి అందులో పశ్చిమదక్షిణములను చం ద్రాంశముగా గురించుకొని యుద్ధముచేయువానికి అప్పుడు సూర్యస్వ రము పారినట్టాయెనా తానున్న ఆసూర్యదిశగానే నిలచి శత్రువును చంద్రదిశలోనిలిపి యుద్ధముచేయవలయును - అట్లు చేయుచూరాగా చంద్రుడైనాసరే సూర్యుడైనాసరే మెత్తి ప్రయోగించతగ్గ ఆయుధ

ములేవియనగా - ఆకర్ణాంతదీర్ఘమైన మీనమువంటి నేత్రములుగల హేరంబికా పృధివిగానుంటే - కత్తి-జలముగానుంటే పరశువు- అగ్ని యైతే ధనుస్సు - వాయువైతే దండము- ఆకాశమైతే రాళ్లు - ఈచొప్పన ఆయాభూతములకు ఆయాయాయుధములను ధరించి విద్యుక్తముగా ఆయాభూమియందు నిల్వంబడి యుద్ధముచేసినట్టాయెనా అట్టివాడు తప్పక జయమునుబొందును॥ ౨౦॥

వ్యాధినిన్ని దానినివర్తి లక్షణములనున్ను
తెలియజేయుచున్నారు.

పురుషుడు తెచ్చుకొన్నవ్యాధికి పురుషుడేవచ్చి స్వరముచూచేవానినికని యీవ్యాధి తీరునాయనియడిగితే ఆవ్యాధి గుణమగును - స్వరమునుచూచేవాని కుడిపార్శ్వమందు నిలచియడిగినప్పటికిన్ని నివర్తియేయగును - సంశయములేదు. ఆడదిపొందినవ్యాధికి ఆడదేవచ్చి యడిగినట్టాయెనా గుణముకలుగును - అట్లువచ్చిన యాయాడది ఆస్వరముచూచేవాని కెడమతట్టుగానిలచి అడిగినా వ్యాధితీరును - సందేహములేదు. పూర్వపు ౧౩ - వవాక్యమందు చెప్పినరీతిని శూన్యదిశగానిలచినా నుత్తమమే. ఈరీతినిగాక పురుషునినిమిత్తం స్త్రీగాని స్త్రీనిమిత్తం పురుషుడైనాసరే వచ్చిఅడిగినట్టాయెనా ఆరోగముతీరుటకాదు స్థిరను. మఱియు ఒకమనిషి కుడితట్టుగానిలచి స్వరమడుగుతూ యెడమభాగమునకు వచ్చినిలచినాగాని ఒక ఆడమనిషి యెడమతట్టునిలచి స్వరమునడుగుచూ కుడిపార్శ్వమునకువచ్చినిలచినాసరే ఆవ్యాధితీరుటకష్టము-గాని నిదానముగా దినములవెంబడి గుణమగును - ఆయాప్రకారము క్రమముగావచ్చి అడిగిన నారోగము మానును. అందులోనసహా యెప్పుడుతీరుననియడిగితే అట్టివేళ భూతము పృధివిగానుండెనా కొద్దిదినములలో తీరుననవచ్చును. జలముగానుంటేశీఘ్రములో ననవచ్చును - అగ్నియైతే మూడుదినములకు విమోచనమనవచ్చును-అందుకధికమైతే చంపును - వాయువైతే రెండుదినములకు గుణముమించెనా చచ్చును-

ఆకాశమైతే ఆదినమేనివతిణ-మించెనా పంచత్వమొందును-అని నిస్సంశయముగా చెప్పవచ్చును॥ ౨౧॥

ఇందులో యింతకుపైవాక్యమందు చెప్పినక్రమమున్ను-ఆపెనకటివాక్యములయందు వివరించిన భూత్యములగుణములున్ను ఆపెనక ౯-వవాక్యములో వివరించినరీతిని స్వరముచూచేవాడు ఒకచోటకిపోవలసిన తరుణమిది యనియు మాటలాడవలసిన కాలమిదియనియునుంజెప్పుచున్నారు, * * * * *

ఈపైవాక్యమందు చెప్పియున్నభూత్యముల స్వాభావిక మాదిగాగలగుణములకు తగ్గవాటిని చెప్పగూడదు- దానిపైని ౧౦-వవాక్యమందు చెప్పియున్నప్రకారము సుషుమ్నము నడిచినట్టాయెనా అవునన్నదికాదు - కాదన్నదగునట్లు ఇప్పుడున్ను యొకమనిషి వ్యాధినిగురించి అడిగేటప్పుడు సుషుమ్నము నడిచినట్టాయెనా ఆరోగి ఐదు దినములలో చచ్చును - అట్లు చావకతప్పెనా అతనికి వేరేవిపత్తు వచ్చేపర్యంతమున్ను చావడు - ఇదిసత్యము. మఱియును ౧౪-వవాక్యమందు వివరించినమేరకు ఒకప్రక్క పారేస్వరములో ఐదువిధముల భూత్యములున్నవి - అభూత్యము వొక్కొక్కటియందు ఐదేసిభాగములు విభక్తమై నడుచుటగలదు. అదియేలాగంటే - ఒకపృధివికె పృధివిలోపృధివి పృధివిలోఅప్పు పృధివిలోఅగ్ని పృధివిలోవాయువు పృధివిలోనాకాశము ఇట్లు ఐదింటనైదుభూత్యములున్ను పారును - ఇదియునుంగాక యీశాస్త్రముయొక్క ప్రయోజనమంతయును గురుముఖముగా తెలసికొనవలసినదేకాని దేవతలకైనా ఆచార్యునివినాగా శాస్త్రమునుబట్టి తామే స్వానుభవమును తెలుసుకొనుట దుస్తరము - మఱియు స్వరమునుచూచేవానిని యొకమనిషివచ్చిపిలచితే వాడు తనకుసూర్యస్వరము పారేటప్పుడే పోవలసినది - ఒకరితో మాటలాడవలసినా శకునము చెప్పవలసివచ్చెనా సూర్యస్వరములోనేపోయి మాటలాడవలయును-

గుతిన్ని అప్పుడేచెప్పవలసినది - తక్కినస్వరములందు కూడదు - ఇది తప్పి నడిచినట్టాయెనా మధ్యమమగునని యెరుంగునది - మఱియుం జెప్పెద సావధానముగావినుమా హేయుమా॥ ౨౨॥

ముందు ౧౬ - వవాక్యమందు చెప్పిన భూతస్వరముల

క్రమమును జెప్పుచున్నారు.

హేపార్వతీ నెమ్మదితోనాలకింపుమా - ముందు ౧౬ - వవాక్యమందు వివరించియున్న భూతస్వరములయొక్క క్రమమును చెప్పునప్పుడు పృధివికిన్ని అప్పువుకున్ను మేలేకలుగును ౩౩-వవాక్యమందు చెప్పినరీతిని ఐదుగతియలకంటే మించినడవగా ఆరెండుభూతములున్ను అధికముగా నడిచినట్టాయెనా లాభముకలదు - కావలయునంటే ౧౮-వవాక్యమును చూచుకొనవచ్చును - ఇదిట్లుండనిమ్ము. ముందు ౧౪వవాక్యమందు చెప్పినప్రకారము ఒకప్రాణి నంటకయును దానిపైనెక్కియుంటకయును ఒక్కడై వచ్చి శూన్యములోనిలువక పూరణయందునిలచి గర్భచిహ్నమును యడిగేటప్పుడు స్వరము పృధివిగానైనా లేక జలముగానైనానడిచెనా మొగశిశువుపుట్టుననుము ౬-వవాక్యమందు చెప్పినలాగున శాంతిచేయుట - దిగదొడుచుట - చేయవలసినప్పుడు అట్లు చెప్పినకళయందు యీరెండుభూతములలో యేదైనా యొక్కటినడిచేటప్పుడు చేసినట్టాయెనా నదిఫలించును - ఇదివినాగా తేజోభూతము నడవగా యుద్ధముజేసినట్టాయెనా జయముకలుగును-ఆయుద్ధమందు పరశువుయెత్తితే మధ్యమమగును - అయ్యెడ గర్భమునుగురించియడిగెనా ఆగర్భము నశించిపోవును-వాయువునడిచెనా స్త్రీశిశువగును-యుద్ధములో అపజయమునుబొందును - ఆకాశమంటే ధనుర్విద్యకుగెలుపు-ఈయుద్ధలక్షణమునుజెప్పిన ౧౦-౧౮-౨౦-వవాక్యములను చూచుకొనవలసినది. ౯-వవాక్యమందు జెప్పినప్రకారము యోగముచేసినట్టాయెనా మంచిది - ఆకాశాంశముచరించునప్పుడడిగెనా ఆగర్భము నపుంసకమై పుట్టి మరిచచ్చును అని చెప్పవలయును॥ ౨౩॥

తిథి- వార- నక్షత్రముల కాలఫలమును ఇందు ౮-౩౫-వ వాక్యములయందు వివరించినప్రకారము ప్రాతఃకాలమున స్వరమును చూడవలసినదానికన్నను విశేషముగా చూడతగ్గకాల మిదియని చెప్పుచున్నారు. *

ముందు ౮-౩౫-వవాక్యములయందు వివరించియున్న ప్రకారము ప్రాతఃకాలమందు స్వరమునుచూడవలసిన క్రమముకంటే విశేషముగా చూడతగ్గ దెట్లనగా- ఉషఃకాల మైదుఘడియలు అనగా నాలుగుఘంటలకులేచి ముందు ౮ - వవాక్యములో చెప్పినప్రకారము స్వరమునుచూచేటప్పుడు అమావాస్యకు సూర్యాడు - పున్నమకు చంద్రుడు - గాను దర్శించవలయును. శుక్లపక్ష ప్రథమ-ద్వితీయ-తృతీయలకుచంద్రస్వరమే నడియవలయును- ఈరీతి క్రమముగానడిచిన పునహా అమావాస్యవఱకు జయప్రదమగును - కృష్ణపక్షం పాడ్యమి - విదియ - తదియ - యీదినములయందు సూర్యస్వరము తప్పకనడిచెనా మరి పౌర్ణమివరకు జయమే - అట్లుగాక సూర్యునకు చంద్రుడున్ను - చంద్రునకు సూర్యాడున్ను తప్పినడిచెనా ౧౧-వవాక్యమురీతినిసమపఱచుకొనవలయును-అట్లు చేయుటచే దోషనివర్తియగును - ఉగాదిమొదలు మూడుదినములు చంద్రుడులేకపోయెనా లేక ఐదుదినములు వారస్వరము- ఆయావారమునకుతగ్గట్టు నడవకుండినా ఆమనిషి మఱియొకయుగాదిని చూడజాలడు - ఈప్రకారము ఆయాస్వరము ఐదుగడియలుతప్పక నడియవలయును - అట్లు తప్పినడిచెనా గడియకు ఇరువదిసంవత్సరములవయస్సు వంతున తగ్గిపోవును అనియెరుంగుము - వారిలక్షణము, ఆదిత్యమంగళశనివార ముపగులున్ను - కృష్ణపక్షగురువారములున్ను సూర్యస్వరము నడుచుచుండవలయును. సోమ- బుధ- శుక్రవారము- శనివారమురాత్రి శుక్లపక్షగురువారములున్ను చంద్రుడు నడుచుచుండవలయును - ఈరీతి పుట్టుస్వరము యేభూత్యమందు కలుగవలయుసంటే ముందు ౮౫-వ వాక్యమును చూడవలయును - ఇందుభూత్యములు అధికముగామించి

పారినట్టైతే ప్రయోజనము లేట్టివియనగా ౨౬-వవాక్యమందు యును - మరిన్ని దానివివరమును ౩౩-వవాక్యమునుజూచి తెలుసు నవలయును॥ ౨౪॥

ఇందులో నక్షత్రములకు నడువవలసిన కాలస్వరమున్ను ఈ పైవాక్యములో వివరించినవారములకు కాలస్వరము క్రమముగానడిచెనా హానిలేదనియును తప్పినయెడ యిట్టిదిట్టిదికలుగుననియునుం జెప్పుచున్నారు. * * *

ఓపార్వతీ తిథి - వారము అని రెండువ్యత్యాసముగా చెప్పినామని శంకించుకొనవద్దు - దానివివరము ముందువాక్యములో చెప్పియుండుటనుచూడుము - ఈరెంటియందున్ను అడుగునరాబడ్డ నక్షత్రఫలమగు దానియందున్ను యేదేదికష్టమో యేదేదియిష్టమో తెలసి (వాపు - రూపుమాపు) వీటినిగురించి చూడవలయుననుట ఎఱిగి దృఢముగానుండుము - నక్షత్రములకు నడవవలసిన కాలస్వరమెట్లనిన. పుబ్బ-ఉత్తర-హస్త-చిత్త-స్వాతి-విశాఖ-అనూరాధ-జ్యేష్ఠ-మూల-రోహిణి-శతభిష-ఉత్తరాభాద్ర-యీ ౧౨-ను సూర్యునివి - తక్కిన ౧౫-నున్ను చంద్రునివి - మఱియును ముందువాక్యములో చెప్పినవారములకు యోగ్యములైన కాలస్వరములయందు ఆదిత్యవారము సూర్యుడుతప్పితేవ్యాధి శని - సూర్యుడులేకుంటే దరిద్రమేగాక అర్థనాశం- మంగళ సూర్యుడులేకుంటే పోరు - చావును గలుగును - కృష్ణపక్షమందు సూర్యుడు - శుక్లమందు చంద్రుడు - గురువారమందు లేకుంటే తనరాజుకుచేటు - బుధ చంద్రుడులేకుంటే ఆవూరియధికారికి అనర్థము- సోమ చంద్రుడులేకుంటే బంధుహాని - తనరాజుయనుట స్వరముచూచేవాని వూరియధికారియని భావము-శుక్రునికి చంద్రుడులేకుంటే ముందువివరించిన వాక్యమును చూడుము॥ ౨౫॥

ముందటివాక్యములో వివరించినరీతి శుక్రవారము నాడు చంద్రుడులేనియెడ జరుగు కార్యము లివిగాన

యును మరితిథులు తప్పినప్పుడు కాగలవి ఇవియని
యును తెలియజెప్పెదరు, * * * *

శుక్రవారమునందు చంద్రుడులేకుంటే తానువసించుస్థానము విడచిపోవలసిగాని లేక ఆయెల్లవిడచి వేరేయెల్లలోపోయి నిలువవలసినదిగానైనావచ్చును - ఆరోగ్యముతప్పును - తనభార్యకు మరణముగానిదానికిసమానమైన జగడము ప్రేమహాని రోగముమొదలగు సంకటములుకలుగుటయును - సతిపతులకుగల పొంతనముసహా నశించుననియెరుంగునది - అంటే ఆశుక్రవారమందు చంద్రుడుండెనా వారలుసేవతిలై యష్టసిద్ధులునుగలిగి యుందురనుటకు యేసంశయమున్నుండదని గ్రంథకర్త అభిప్రాయము- మఱియు దీనియందుజెప్పినరీతిని ఊరికిన్ని-రాజుకున్ను-అధికారికిన్ని- వచ్చినావచ్చును. పైగా శుక్లపక్షమందు ప్రథమతప్పితే ఏదేని అపాయమువచ్చును - ద్వితీయతప్పితే కలహమును - తృతీయకు ద్రవ్యహానియు - చతుర్థికి యాత్రయు - సకలవిధనష్టములున్ను కలుగును - అనియెరుంగునది, పంచమి బంధువులకువ్యాధి- షష్టికి ఆదేశస్థులకున్ను- ఆరాజుకున్ను - కష్టము సంప్రాప్తమగును- సప్తమి తనదేశపురాజుకున్ను దేశస్థులకున్ను నలుకువకలుగునేగాని తనకులేదని యేమరియుండరాదు - తనవల్ల వారలకు సంకటములువచ్చెనన్న అపనిందచేతగాని కార్పణ్యతచేతగాని తనకున్ను కష్టముసంభవించుననుట సిద్ధము. ఇది మునుదువాక్యములోనే వివరించియుండుటను గమనించతగ్గది.

తిథులుతప్పినయెడ కలుగునవి యిదియనియును సూర్యచంద్రుల స్వభావమునుసహా తెలియజేయుచున్నారు.

అష్టమితప్పితే వ్యాధితో చావుసహా కలుగును-ఇది శుక్లపక్షము-కృష్ణపక్షమున్ను యిదేయర్థమని యూహించుకొనవలయు - మరియును సూర్యునియందు చంద్రుడున్ను చంద్రునియందు సూర్యుడున్ను మరుగైతోచుటయు గలదు. దీని నాగారిసేవి తన స్వసామర్థ్యమువలన తెలుసుకొనజాలక కలవరించి పిదప ఆమహేశ్వరులకృపచేత నెరుగతగ్గ తెలివిగలిగెననగా తక్కిన యీమనుష్యాదులెట్లు యీశాస్త్రా

నుభవమును తమకు తాదెలుసుకొనియెదరు - తెలుసుకొనజాలరుగాన ఆచార్యునికృపను బొంది తెలుసుకొనవలయును-అతిసూక్ష్మగ్రాహ్యులకేగాని తక్కినవారలకు దుర్ఘటమైయుండును॥ ౨౭॥

మీదవివరించిన స్వరముతప్పితే హానికలుగును - అట్లుకలుగక
నుండునిమిత్తం దానికి పరిహారము చెప్పుచున్నారు.

హేగౌరి ముందువివరించిన వాక్యములప్రకారము కాలస్వరము క్రమముగానడుచునా అంటే నడవదు - ఆస్వరము వారివారి కర్మాను సారముగానే నడుచును - దానిని మనవశముచేసుకొనుట శక్యమా యని యధైర్యమును పొందబోకుమా - స్వరమునుచూచేవాడు పైవాక్యములో వివరించినరీతి ప్రాతఃకాలము అరుణోదయమునకు ముందే లేచి ఆదిత్యమంగళవారములకు దక్షిణదిశగా మూడడుగులుముందు ౧౧-వవాక్యప్రకారము స్వరమునుపూరణచేసి ఆపాదమునే ముందిడికొనిపోవలయును - గురుశనివారములకు మూడడుగులు పశ్చిమముగా పోవలయును- సోమ శుక్రవారములకు నాలుగడుగులు ఉత్తరముగాపోవలయును - బుధవారమునకు రెండడుగులు తూర్పుగాపోవలయును - ఈరీతిగాపోయివచ్చి ఒకదివ్యమైన ఆసనమందుండుకొని సర్వాంతర్యామియగు నన్నుగూర్చి త్రికరణశుద్ధిగా ధ్యానముచేసి పిదపలేచి ఎక్కడికివెళ్లినా లేక అచ్చటనేయుండినా పైవాక్యములయందు చెప్పియున్న విపత్తు లెన్నివచ్చినాగాని మాకృపచే నివారణమగును॥ ౨౮॥

ఇంతకుముందు వివరించినప్రకారము ఒకవారము
వరకు స్వరముతప్పినయెడ కలుగునవి యిట్టివియని
యు ఒకవారమువరకు స్వరము క్రమముగానడిచిన
కలుగుఫలమిట్టివియనియును దెలియజెప్పుచున్నారు

హేసతీ వీటినన్నింటిని చక్కగానూహించి తెలుసుకొనుమా - సూర్యునికాలమందు చంద్రుడును- చంద్రునికాలమందు సూర్యుడున్ను భేదించి ఒకవారము అనగా యేడురోజులు ఒక్కరీతిగా నడిచినట్లు

యైనా అట్టివాడు తప్పకవచ్చును - అట్లుగాక మీదచెప్పినరీతిని యేతు దినములున్ను క్రమముతప్పక గడియలులోపింపక దిక్కు-నుసహా చేరి నడవడముతో ప్రాణాయామమున్ను భేదించక చరించినట్లైతే ఎటువం టిరుజాలున్ను లేక సుఖజీవియైయుండును. యముడున్ను చేరదు ప్రాణ మునకు హానియుసహా లేదు - జీవన్ముక్తుడై చిరకాలము బ్రతికియుండు టయేగాక అష్టసిద్ధులున్ను వానికి కైవల్యమైయుండును - ఇదిసిద్ధము.

గుటీ జెప్పుమార్గము తెలియజేయుచున్నారు.

స్వరమునుచూచేవాడు రేచకముచేయుచుండగా యెవడైనావచ్చి ప్రశ్న అడిగినా ఆకార్య మెంతయుసిద్ధింపదు - పూరకమైతే అవశ్యము సిద్ధించును - వాడుచెప్పినవన్నియు యథార్థముగానే జరుగును - కుంభకమైతే మంచిది - కార్యసిద్ధియగును. మఱి:- జల-అపానవాయు వులు విసర్జించుకాలమందు అడిగినా శత్రువులునశింతురు - మరియు దీనివివరమును గురుముఖముగా తెలుసుకోతగ్గది - అట్లుచేయక నాసు మార్గము గోచరింపదు॥ ౩౦॥

శనిగురువారముల స్వరఫలమిట్టిదియని చెప్పుచున్నారు.

శుక్లపక్షపు గురువారమునకు చంద్రుడున్ను - కృష్ణపక్షపు గురువా రమునకు సూర్యుడున్ను - తప్పక నడుచుచూవచ్చినట్టాయెనా అతిశ్రేయ ముతో జీవన్ముక్తుడై జ్ఞానసంపత్తికలిగి యేకొరతయులేక జీవించును- మరియు శనివారమునకు రాత్రియందు చంద్రుడున్ను - పగటియందు సూర్యుడున్ను - తప్పకనడిచినట్టాయెనా యీలోకమంతయు మెచ్చతగ్గ శ్రేయస్కరమును పొందును - గాని వీటిని యింతకుపైన కాలస్వరము నుగురించి చెప్పియున్న ౮-౩౮-౩౨ యీవాక్యములసంగతులను లక్ష్య ములోకి తెచ్చుకొనిచూడుము॥ ౩౧॥

పునహా గుటీ జెప్పుమార్గమును వివరించుచున్నారు.

ఒకమనిషివచ్చి ఫలానవాడు యెచ్చటనున్నాడని ప్రశ్నచేసితే అ ప్పుడు స్వరముపృథివియైతే ఇంటిలోనున్నాడనియు - జలమైతే మఱింగి

టిలోనున్నాడనియు - అగ్నియైతే ఆగ్రామపుయెల్లకులోగానే యున్నాడనియు - వాయువైతే యెల్లదాటినాడనియును - ఆకాశమైతే పర్వతమెక్కుచున్నాడు లేక నిద్రించుచున్నాడనియు జెప్పవలయును-మఱియు అన్యదేశమునకు పోయినవానినిగురించి యడిగినట్టైతే పంచభూతమ్ములలో మొదటిభూతముగానుంటే ఆదేశమందే స్థిరమైయున్నాడనియు-రెండవభూతమైన మళ్లి వస్తున్నాడనియు - మూడవభూతమైతే తిరిగినవాడు యెక్కడనిలువక వస్తున్నాడనియు - నాల్గవభూతమైతే వానిస్వగ్రామమునకు లోపలవచ్చినాడనియు - ఐదవభూతమైతే వాక్కడియకులోగా వచ్చి యిల్లుచేరుననియునుం జెప్పవలయును - మరిన్ని ఆయాభూతమ్ముల వివరమును ౨౦-౩౧-౨౨-౨౩-అగు నీవాక్యముల యందు చూచి గ్రహించుకొనుమా॥ ౩౨॥

ఈస్వరము మనస్సుతోలయమైతే యిట్టిఫల మిచ్చునని జెప్పుచున్నారు.

కుడిపార్శ్వమందును ఎడమపార్శ్వమందును యొక దిక్కునుండి మఱియొకదిక్కునకు మారిమారినడిచే యీస్వరము దేహమందు లయమునుబొంది నిలచినట్టైతే మనసుమొదలగు అంతఃకరణములు యెంతయుచలనములేక నిశ్చలతగానుండును - అప్పుడట్టివానికి యాధివ్యాధులునశించి యేమతస్థులవల్లనైనా వానికే సంకటమున్నులేదు - మఱియు మునివల్లనహా భయమన్నదిలేనేలేదు - పైన వివరించినప్రకారము కుడితట్టున్ను ఎడమతట్టున్ను తిరిగిచరించుస్వరము యొక్కొకవైపున నెంతప్రొద్దుచరించుననగా ఐదేసిగడియలు ఇందులోనున్న భూతమ్ములకుభాగము లెట్లు భాగింపవలయుననిన - పృథివికి ఒకటిన్నరగడియ - జలములకు ఒక్కటింపాతికగడియ - అగ్నికి ఒక్కగడియ - వాయువునకు ముప్పాతికగడియ - గగనమునకు అరగడియప్రకారము నిలచిపారును. ఈరీతి భూతమ్ములపాలుగొన్న ఐదుగడియలున్ను ఒక్కొక్కతట్టుకున్ను సమముగాచెదరక పారవలయును. ఈక్రమమునకుతగ్గినా హెచ్చి

నా దేహమునకు పీడకలుగును - గాన యీస్వరము లయమగుమార్గ
మనుకష్టించి వెతకవలయును - అట్లువెతకి తెలుసుకొన్నవారలకు పైన
చెప్పినఫలములు తప్పకకలుగును - మరియు నాడియొక్కటికి ఐదుగడి
యలున్న భూత్వములప్రమాణము చెదరక నడిపించవలయును - అది
యుతప్పినా దేహమునకు పీడకలుగును - ఇదినిజము. హేశాంభవి.

తమతమ ఆయుష్కాలప్రమాణమును తెలుసుకొనుటకై

అయనసంకల్పక్రమమును తెలియజేయుచున్నారు.

స్వరమునుచూచువానికి గడచిన ఆయుదినములుపోగా మిగుల
వున్నఆయువు యెంతయని దేనిబట్టి తెలుసుకొనవచ్చుననగా అయన
స్వరమునుచూచి తెలుసుకొనవచ్చును - దానినిచూచు విధమెట్లుననగా
మాఘమాసము మొదలుకొని ఆషాఢమాసమువరకు ఆరుమాసములు
ఉత్తరాయనమనియు శ్రావణముమొదలు పుష్యమాసపర్యంతము దక్షి
ణాయనమనియును జెప్పంబడును - ఆయయనమునకు మొదటిదినము
పగటియందు వుపవాసముగానుండి ఒక్కపూట యన్నముతిని తత్వము
లను పరిశుద్ధిజేయగా దేహముచిక్కును - అందుచే మనస్సు ప్రాణవా
యువుమొదలగు యంతఃకరణములకుసహా విఘ్నములుకలుగును - వాని
నివర్తింపజేసుకొని ఆమరుసటిదినము ప్రొద్దుపుట్టనైదుగడియలుండగా
అంటె నాలుగుగంటలకుచూచ్చేటప్పు డాస్వరము తిథివారనక్షత్రములను
శ్రోత్రుదుచేసి ఎడమప్రక్కను పైవాక్యములయందు వివరించినచొప్పున
ఐదుగడియలుచెదరక సమముగాపారును - దానిని కనవలయును
శ్రావణమాసము మొదటితారీఖుననున్న యిదేమేరకుచూడగా నప్పుడు
స్వరము కుడివైపునపారును-ఆరీతిగా పారేస్వరమున్ను ఐదుగడియలు
తప్పక సమమైపారవలసినది - అట్లుపారేస్వరమును చూచువాడగు తా
నుచేసెడు ప్రాణాయామసహాయముచేత నాదినముమొదలు యిక
ముందు నూరుసంవత్సరములవరకును బ్రతికియుండును - ఇట్లుపారక
స్వరముతప్పినయెడల యాయైదుగడియలను నూరుపాళ్లుగా భాగించి

యొక్క-భాగము నొకయేడాదిగా గ్రహించుకొనవలసినది - అట్టిభాగములు గడియకు యిరువదిచొప్పున ముక్కాలుగడియకు పదనేనుభాగములున్ను అర్థగడియకు పదిభాగములును కాలుగడియకు ఐదుభాగములవంతును స్వరముపారే ఐదుగడియలు సరిగ్గాపారెనా నూఱుసంవత్సరములు ఆయుస్సనియు - నాలుగుగడియపారిన యెనుబదిసంవత్సరములనియు - మూడుగడియకు అరువదిసంవత్సరములనియు - రెండుగడియలకు నలువదియేడులనియు యొక్కగడియపారెనా యిరువదిసంవత్సరములనియు నిర్ణయించుకొనవలయును - మఱియు నాయాయయనములయందు భ్రాంతిగా స్వరముపారక దక్షిణస్వరము వామభాగమందున్ను - వామస్వరము దక్షిణదిశగానున్ను పారినట్టైతే వానికప్పుడే మరణముకలుగునని నిశ్చయించుకొనవలసినది- హేభవానీ యిది యతిసూక్ష్మవిద్య గనుకదీనిని యాచార్యానుగ్రహముచే గ్రహించడమేగాక తనయిష్టదేవతా యుపాస్తియు సాత్వికభుక్తము అహింసయు మధుపానమాంసభక్షణ- అసత్యస్వర్ణస్తేయ- ద్యూతాది మహాపాతకీసహవాసము తుదగావర్జించి దినసిద్రమాని రాత్రి రెండుజాములకుపిదప నిద్రించుటయును నిత్యాదిసద్వ్రతముల నవలంబించియుండుట యీస్వరకారుసిగురించి చెప్పినవిధిగాన దీనినతిశ్రద్ధా శౌచభక్తులతో మిక్కిలి శాంతవృత్తినెఱుకకలిగి గ్రహించి యభ్యసింపవలయును॥౩౮॥

భోజనవిధి శరీరసుఖమున్ను వివరించుచున్నారు.

పైవాక్యములో వివరించినరీతిని స్వరమునుచూచేవాడు సూర్యకళవచ్చునట్టి కళనమెత్తుకొక అసూర్యకళనిమిత్త మెదురుచూచుచుండ నక్కఱలేదు - చంద్రుడునడచుచుండగా సహా భోజనముచేయవచ్చును - ఎట్లనగా ఉష్ణపదార్థములున్ను ఉప్పు - కారము - నేదు. అగు నీవస్తువులనుంచుకొని దాహము-పానముమాత్రముమాని భక్షించవలయును- ఇందులోవివరించినరీతిని సూర్యుడునడిచెనా అప్పుడు నెయ్యి - పాలు-పులుసు- తీపు- ఒగరుఅయిన యీవస్తువులతో భోజనమెత్తుకొని దాహ

...నముస్న - అప్పుడే చేయవలయును - చంద్రస్వరమునకుపగా తినగూడనివస్తువులను పిదప సూర్యునియందు భోజనముచేయవచ్చును- ఇందుకువిరోధముగా నాత్రము చేతగాని - ఆశవలనగాని - సూర్యునినిమిత్తముదురొమ్ముదక తాళితాళి చంద్రునిలోనే తింటూవచ్చినట్టాయెనా దేహోపాధి అవశ్యముకలుగును - ఇట్లుతప్పగా భోజనముచేసినా నా తిండికడుపునకు సగమైయే యుండవలయును - అధికమైతే చంపును - తక్కినసగమునకు జలము కాలుభాగముగాను - వాయువు కాలుభాగముగా తీసుకొనుటచేత దశవాయువులనున్న ప్రాణాయామద్వారా శుద్ధిజేసి ఏకాగ్రచిత్తుడై స్వరమునుచూడవలయును- ఇదియె యుక్తమైననడవడి - ఇందునకై ౪-వ వాక్యభావమును జూడుము - హేపార్వతి యని మళ్లి యుంజెప్పుచున్నారు.

అన్నమధికమైననదియుదాజంపునా యన్నమంటకున్నయాత్మనొచ్చు -
చంపబెంపబువ్వచాలదాయొక్కటి విశ్వదాభిరామవినరవేమా॥ ౩౫॥

స్వరమును హెచ్చువివ్వకయు తక్కువకాకుండగానున్న
తనవశ పరచుకొనుమార్గమును వివరించుచున్నారు.

పాలు పంచదారలవంటిరుచియు - అతిమృదువునగు మాటలుగల హేశంకరీ - ఇట్లు స్వరమునుచూచేవానికి యనుభవం ఈగ్రంథమందు చెప్పియున్న ప్రకారముగానే వచ్చునా-మఱియు నీవిధిప్రకారముతప్పక భోజనాదులున్న క్రమముగా చేకూడునా - ఆస్వరము యెక్కువైనా లేక తక్కువైనా వ్యాధినికలుగజేయునుగదా- అట్టిది సులభమునసరిపడి వచ్చునా - రాదు. ఆరీతిరానియెడ తానెట్లు శాశ్వతసౌఖ్యమును బొందబోవుచున్నాడు - తన్నడిగేవారలకు కె ప్రకారము విధినెఱింగి శుభాశుభములను చెప్పగలడని శంకంబొందవలదు - చేత నద్దమున్నవానికి ముఖదర్శన మెట్లుసులభమో అట్లున్న (స్వరముజూచువాడు పరమును జూచును॥ వి॥) అను శిష్టజనోక్తిప్రకారము యీస్వరమును గణించిచూచేవానికి యెట్టికార్యమైనను తప్పిపోదు- అట్టివానిని దర్శించువారలకు సకలతలంచినవన్నియును చేకూడును- అదెట్లనగా పృథివి - అప్పు -

అగ్ని - వాయువు - ఆకాశమునగు పంచభూతాత్మ్యములయొక్క అంశ మునుబొంది చరించుస్వరమును వృథాపోనివ్వక మానసబోధములను మిళితపరచి ఆధారములయందుండు క్రమమునెరింగి దశనాడులయం దున్న ముఖ్యమైనది ప్రాణనాడి, అందుండివెడలెడు చంద్రసూర్యవస్తు లను నీమూటి యొక్కగుణచర్యలనున్న చూచినట్లాయెనా కరతలామ లకమువలె సమస్తమున్ తెలియవచ్చును - ఇదియె మోక్షముచేరుటకు ముఖ్యమగు రాజభాటయని గ్రహింపుమా॥ ౩౬॥

స్వరమునుచూచేవాడు శుభాశుభములున్ను మరణ
సూచకమునున్ను తెలిసికొనునిమిత్తం ఛాయాపురు
ష దర్శనలక్షణము ను తెలియజేయుచున్నారు. *

ఎటులనగా.

భూమియందు మిట్టుపల్లములులేని బైలుగానుండుచోట నిలచి ఆకాశమందు మేఘావరణములులేక నిర్మలముగానుండువేళలో అమా వాస్య పగటియందును పౌర్ణమినాడు రాత్రియందును తనదేహచ్ఛా య ఐదంగులముమొదలు పదియంగులకు యెక్కువగాక నుండుతరు ణమందు ఆఛాయతట్టుగా నిలువంబడి చేతులురెంటిని వ్రేలాడవిడచి గాని లేక నడుముకునిరువంకలను నిలచిగాని తనఛాయను రెప్పపాటు లేక (ఓంవాశివాశి) అనుమంత్రమును మననించుకొంటూ ఫాలము - కంఠము - హృదయము - నాభిమధ్య వీట్లలోనే దేనినొకటియందు పది- పదునేను - నిమిషములవరకు చూచుచుండి అట్టె తనకెట్టెదటి ఆకాశ మును రెప్పవేయక చూచేనా యచ్చట వీనిరూపము కనబడును - ఆరూ పము స్వర్ణఛాయగానుండెనా మిక్కిలి శుభముకలుగును - శుక్లవర్ణ మైతే ప్రాణభయములేక ఆయుర్వృద్ధియునగును - రక్తవర్ణమైతే ఆయువు క్షీణించడమేగాక ఒకవ్యాధియున్ను కలుగును - నల్లనైతే దేహపీడకలుగును - మఱియు ఆరూపమందు చేతులుగాని కాళ్లుగాని కనబడకపోయినట్లాయెనా షాణ్మాసములకు మరణమనియు శిరములేక

(కబంధమై) కనబడితే మూడుమాసములకు మరణమనియును-ధ్రువులు వసిష్ఠారుంధతుల మండలములను దర్శించువారలకు నెప్పుడవి యదృశ్యములగునో ఆదినముమొదలు ఆరు-మూడు-మాసములకు మరణంబని ఊహించి సాధువులగువారలు (కాశ్యాంతుమరణాన్ముక్తిః) యను న్యాయమునుబట్టి కాశికివెళ్లి గంగాస్నానపానమును విశ్వేశునిచే తారకబ్రహ్మోపదేశమునుబొంది ఇష్టార్థమును బొందుచున్నారని మేధావంతులు చెప్పుదురు - ఇది సత్యంబనినిశ్చయించి సద్గతికైన భక్తివైరాగ్యజ్ఞానముల యందప్రమత్తతగలిగి తనయుపాస్తిదేవతను అహర్నిశంబులును త్రికరణశుద్ధిగా తైలధారరీతిని ధ్యానించుచూ నిద్రాహారములను వర్జించి ఆధివ్యాధులకును మరణకాలమందు కనబడు మహాభయంకరమగు వాత-పిత్త-శ్లేష్మరూపులగు కాల- యమదూతలకు భయంబునొందక మిక్కిలిధీరుడై పరమాత్మనుదర్శించి యందు తాను ఘటాకాశము మహాకాశమందు కలియురీతిని ఐక్యసమాధిని బొందవలయును (భాగవతము)

మ॥ పరుడై యీశ్వరుడై మహామహిముడై ప్రారంభవస్థానసం।
హరణక్రీడనుడై త్రిశక్తియుతుడై యంతర్గతజ్యోతియై।
పరమేష్ఠిప్రముఖామరాధిపులకున్ బ్రాపింపగాకుండుదు।
స్తరమార్గంబున తేజరిల్లుహరికిన్ తత్త్వార్థినై మ్రొక్కెదన్॥

ఉ॥ ఏవిభువందనార్చనము లేవిభుచింతయు నామకీర్తనం।
బేవిభులీలలద్భుతము లెవ్వనిసంశ్రవణంబు సేయునో।
పావలిబాసిలోకము శుభాయతవృత్తిఁ జెలంగుసంప్రసే।
నావిభునాశ్రయించెద నఘౌఘనివృత్తిదు భద్రకీర్తిదున్॥

చ॥ తపములుజేసిరైన మఱిదానములెన్నియు జేసిరైననే।
జపములుజేసిరైన ఫలసంచయమెవ్వని జేర్పకున్నహో।
యపదములై దురంత విపదంచితరీతిగనొప్పుచుండున।
య్యపరిమితుంభజించెద నఘౌఘనివృత్తిగ భద్రకీర్తిదున్॥

మ॥ యవనవ్యాళశబరపుళిందహూణశకకంకాభీరచండాలసం।
భవులుందక్కినపాపవర్తనులునే భద్రాత్ము జింతించిభా।
గవతశ్రేష్ఠులడాసిశుద్ధతనులన్ కల్యాణులై యుందురా।
యవికారుం బ్రభవిష్ణునాదుమదిలో నశ్రాంతముం బ్రొక్కెదన్॥
తపముల్ జేసిననోమనోనియతినో దానవ్రతప్రీతినో।
జపమంత్రంబులనో శ్రుతిస్మృతులనో సద్భక్తినో నెట్లుల।
బ్ధపదుండౌనబ్రహ్మరుద్రముఖరుల్ భావింతురేవ్వానియ।
య్యపవర్గాధిపునాత్మమూర్తిశుభుం డౌగాకనాకెప్పుడున్॥

ఇందులకు నిదర్శనముగా ఖట్వాంగపరిక్షితుల భక్తివైరాగ్యజ్ఞానములను జూడుడు. * * * * * *

గీ॥ ఉత్తమశ్లోకుడనెవ్వడుస్నవాడు। సన్నుతుండగునెవ్వడుసకలదిశల।
నట్టిపరమేశ్వరునిచిత్తమందునిలిపి। తద్గుణంబులవర్ణింపుధరణినాధా॥

ఉ॥ ఏనమృతుండనాదునని యెంతభయంబుమనంబులోపల।
న్మానుముసంభవంబుగల మానవకోట్లకుచావునిత్యమౌ।
గానహరిందలంపుమిక కల్గదుజన్మమునీకుధాత్రిపై।
మానవనాధబొందెదవు మాధవలోకనివాసనౌఖ్యమున్॥

క॥ ఏమదినంబులమానితేం। గూడగనేరిపవచ్చుగునుసంసార।
క్రీడనమేత్రియనెడతెగ। జూచుడుమాతంద్రులారశ్రుతివచనములన్॥

క॥గిరులంబోలెడికరులను। హరులందనప్రాణదయితలై మనిమెదుసుం।
దరులనుహితనరులనుబుధ। పరులనువర్జించిగాథవైరాగ్యమునన్॥

ఈరీతి కడువిరక్తితో భగవద్ధ్యానము చేయుచుండవలయును-మరియును సూర్యునియందు చూచేదానికి (ఛాయాపురుషనునియు) చంద్రునియందు చూచుదానికి (మాయాపురుషమనియు) చెప్పుదురు - ఇటువంటి ఛాయాపురుషమును మొదతెగక పండ్రెండుసంవత్సరములు చూచుచువచ్చేనా ఆఛాయాపురుషము తనయెదటనిలువంబడి మాటలాడును- అందుచే తాను అష్టసుహాసిద్ధులను పొందుటమాత్రమేగాధు-మరికొ

దినములకు ఆఛాయయొక మనిషిస్వరూపమై తనవెంబడి తిరుగుచుండి తానుశయనించిన అచటను శయనించును - లేచినతోడనే లేచును- నడిచినవెంట నడుచును - అటవిమార్గమందు దొంగలుమొదలు క్రూరజంతువులచే బాధలుకగకుం డునట్లు తోడై కాచును - వీనికిరాగల శుభాశుభములు ముందుగానెఱింగి అశుభము కలిగేట్లాగుంటే నందుకు పరిహారమును తెలియజేయు నింకయు ననేకయద్భుతములను గలుగజేయుచుండునని మేధావులు వర్ణింతురు హేశాంభవీ యింకయుం జెప్పెద సావధానచిత్తయై వినుమనిట్లనియె.

అష్టసిద్ధులవివరము.

అణిమ - యనగా అణుప్రమాణమైన ప్రాణులయం దణుప్రమాణమై యుండుట.

మహిమ - యనగా బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర, మహేశ్వర, సదాశివ, మాయాండములకంటే పెద్దవాడౌట.

గరిమ - యనగా బ్రహ్మాండమునకంటే భారమైయుండుట.

లఘిమ - యనగా మేరువంతబరువుగలిగిన తాను దూదివలెతేలికయై యుండుట.

ప్రాప్తి - యనగా యిష్టపదార్థముల లభింపజేసుకొనుట.

ప్రాకామ్యం- అనగా ఆకాశగమనాది సిద్ధులుపొందుట.

ఈశత్వము - యనగా సూర్య, చంద్ర, మహేంద్ర, ఉపేంద్ర, ప్రముఖ దేవతలను తనకార్యములకై నియమించుకొనుట.

వశిత్వము - యనగా సకలజంతువులను తనవశముజేసుకొనుట అనియెరుంగుము. ౩౭

మరణలక్షణమును ధనురాకారముయొక్క ఫలమున్ను తెలుపుచున్నారు.

ఆకాశమందు కళంకములేక సూర్యుడు ప్రకాశించుచుండగా ప్రానినీడయందుగాని లేక యింటితాళ్వారపు నీడయందుగాని స్వరమును చూచేవాడు యానీడ తనయెదటనుండేటట్టు నిలచి నోటినిండుగ నీళ్లు నించుకొని యానీడసమీపమందు అణువులుగా యెగిరిపడేటట్టు ఒకప్పె

ష్టునయమ్మిచేసి యానీటియణువులనుచూడగా నందులో నింద్రధనుస్సు దానిమైదువన్నెలతో కనబడును - అట్లుకనబడెనా చ ూచినవాడు తన కొక సంవత్సరమువఱకు చావులేదని నిశ్చయించుకొనవలసినది-మఱియు సాధనువునుచూచుచుండగా నది రెండైవిరిగిన తెనకు ఆసంవత్సరములోనే మృత్యువుకలుగుననియను లేక అట్లువిరిగిన ఆధనుస్సువన్నెమాసి యొక స్త్రీరూపముగా కనబడెనా ఆఱుమాసములకు యమదర్శనంబగునని దృఢముగా నెఱిగికొనవలయును॥ ౩౮॥

చంద్రసూర్యబింబదర్శనలక్షణమును తెలియజేయుచున్నారు.

ఒకతామ్రపుప్రమిదెలో యావునెయ్యి కరిగించివిడిచి అందులో పౌర్ణమినాడు రాత్రిచంద్రునిన్ని అమావాస్యనాడు పగలుసూర్యునిన్ని చూచినట్లాయెనా అందులోచేను చంద్రుడులేక సూర్యుడు తెలుపు - ఎఱుపు - పసపు - పచ్చ - నలుపు - నీనిమైదింట నేదేని యొకవర్ణముదోచును. వానియందు తెలుపైతే ప్రాణభయము లేదు. ఎఱుపైతే శుభము గలుగును. పసపైతే కీడు. పచ్చనైతె వ్యాధి. నలుపైతె మరణముక లుగును. అట్లుచచ్చేవానికి కాలనిర్ణయ మెప్పుడనగా దక్షిణబింబము తక్కువైతోచెనా ఒకసంవత్సరమునకు మృత్యువగునియును పశ్చిమబింబము తక్కువైతె ఆఱుమాసములకు ఉత్తరబింబమునకు మూడుమాసములకున్ను తూర్పున కొక్కమాసమునియును ఆబింబమునకునడుమ ద్వారముకనబడెనా పదిదినములకు మరణంబని యెఱుంగవలయును - హేహిమరాజపుత్రీ వీటినన్నింటిని సాధువులనిమిత్తమై ముఖ్యముగా జేయబడినది. అట్టిది (పంటకై పార్చిన నీరుపక్కలనున్నగడ్డికిన్ని అనుకూలించినట్లు) జ్ఞానులనుబట్టి లోకులకున్ను మిక్కిలి ప్రయోజనకరమైయున్నవి. నిర్మలచిత్తముతో గ్రహింపుమా॥ ౩౯॥

మఱియు శరీరభిన్నముమొదలగు మరణచిహ్నములను
తెలియజెప్పుచున్నారు.

చెయి-కాలు-నొసలు-చెంపలను-నిపివిడువక నదరినట్లాయెనా మరణకాలము సన్నిహితమైనదని యెఱుంగవలయును - ఎట్లులనగా చెయి

యదిరేనా ఒక్క-సంవత్సరమునకు మరణమనియు - కాలైతే ఆరుమాస ములు - నెత్తికి మూడుమాసములు - చెంపకు పదిదినములు మరణమని గ్రహింపుమా - మఱియు దైవికముగా చెవివినకుంటే ఒకవారమునకు మరణమనియు-దృష్టిమందమైతే ఐదుదినములకు ముక్కు-నకు గంధముతో చకుంటే మూడుదినములు నోరుతడబడి మాటలులేకుంటే రెండుదినము లకు చావు సత్యమనియెంచి నదైవంకేశవాత్పరం, శివాత్పరతరం నాస్తి, ఏకోదేవః కేశవోవాశ్శివోవా, హరిహరరూపా, అను న్యా యముచొప్పున అంతర్యామియును - ఆత్మారాముండును - పరమాత్మ స్వరూపుండగు నన్నుగాని - నేనే తానైన ఆశ్రీరామబ్రహ్మమునుగాని త్రికరణశుద్ధిగాను ధ్యానముచేసినట్లైతే యిట్టి పాపసంభవమగువిపత్తు లు కలుగనేరవు- ఓశిబిరాజా, ఎట్టిపాపమైనా నశించుననియెఱుంగుమా.

ఇందులకు దృష్టాంతము - శ్రీసీతారామాంజనేయసంవాదము.

తే- గీ॥ రామతారకపావనరామనామ।
మెంతపాపంబులడగించునంతయఘము।
స్వప్నమందైన నెఱుగ నాజాలదనగ।
తప్పిభావంబునన్యంగతరమునకు॥

క॥ ఈరేడుజగములందును। నారీమణిపలుకుల రామనామముచేతం।
జీరబడనిఘనదుష్కృత। ఘోరమహాఘంబులేదుకోరివెదకినన్॥

తే- గీ॥ బ్రహ్మహత్యాయుతముమద్యపాన।
దశశతమునుగుర్వంగనాకోటిగమనదురిత।
మపరిమితహేమచౌర్యంబులనవరతము।
రామనామాభిహతములౌ రాజవదన॥

సీ॥ బ్రహ్మహత్యాఖ్యపాపతమోర్క-బింబంబు మధుపానదోషా భ్రమారుతంబు। తపసీయుచౌర్యపాతకశైలభిదురంబు గురువధూగమ నాఘకుంభిహరియు। జననీపితృభ్రాతృవసితార్చకాచార్య గోవధార ణ్యోరుదావవహ్ని। పరసతీసంగమపరధనహరణాది ఘోరపంకోరగ

క్రూరగతిహీన । అమృతభాషణవల్లినుహాలక్ష్మీ । మార్గదుష్ట . . . కేగు హృద్వాసేంద్ర । మఖిలకలుషాంబునిధిబడబానలంబు । రామనామంబు హీన శైలరాజతనయ ॥

సీ॥ రమణీయవరనామ మెన్నైన రామనామము,
మనకు రక్షణంబుడై యుండు నఖిలపాప
నాముల చేపడ్డ బడుసుమ్మి సుమతి యొసగు
సంపదలు బహుళతెన్నాముల చేతబూనె॥
తే॥ అనవరత రామనామకీర్తన సలుపుచుండు।
వెనుక యమునాలదలించి ప్రజావదలె॥
మునితసేనా సెక్రకి క్రూలను గాంచి।
భయపడగనేలమనుజుడా ...॥

క॥ ఇలలోన రామనామము। సులభంబై వెలుగుచుండ జాలికిగలోకి। కలనాళ్లకు కలుగగన। భ్రష్టులమిన్న కనరకములు ... దరకేటా॥

ఇత్యాదులూహ్యంబులు.

ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసముల ఫలమును తెలియజేయుచున్నాము.

ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములులేక రేచకపూరక కాలఫలమును జెప్పవలసినప్పుడు దేహమునుండి వెలపటపోవు వాయువే శివస్వరమనియు- వెలపటనుండి లోపలికివచ్చునది శక్తిస్వరమనియు- వెలపలంబోవునదియు విషభక్షణమునకు సమానమనియు - లోపలవచ్చునదియు అమృతపానమునకు సమానమనియును - ఆస్వరము లోపలవచ్చుచుండగా నొకరుడు వచ్చి అడిగిన లేక తలంచినకార్య బగును - వెలికిపోవునపుడు ఆరీతికా నేరదు - ఆప్రాణవాయువు కుంభకమందు అణిగితే తినినవిషము సహ[illegible] మగును-అనుట యదార్థము. అట్లడంగినవాయువు మధ్యనాడి కామాగ్రమందు కలసినప్పుడు ప్రాణమున్నది లేనేలేదు - ఇదియునుంగాక రాకమనిషివచ్చి స్వరముపోవునపుడు అమనిషిపోవునా లేక వచ్చునాయని యడిగితే పోవునేగాని రాడనియును- ఆస్వరము లోపలికివచ్చునప్పుడు వచ్చుననియును (స్వరము బయటపోయ్యేటప్పుడు వచ్చుననియు- లోపల

వచ్చునప్పుడు పోవుననియును) వ్యత్యాసముగానడిగినా అవి సరిపడదు- పోవ్వేటప్పుడు పోవునేగాని రాదు - స్వరము లోపలవచ్చేటప్పుడు వచ్చునేగాని పోదు- మరిన్ని స్వరముపోవునప్పుడు రోగము తీరునాఅంటే తీరదు- అది లోపలప్రవేశించునప్పుడు తీరును అని చక్కగా గ్రహించవలయును - హెచ్చరిక, దీనిని మిక్కిలిసాత్వికులు గ్రహింతురుగాని తక్కినవారల కసాధ్యమనియూహించుమా॥ ౪౧॥

గుఱిజెప్పుటకు యుద్ధముజేయుటకు ఇట్టిసమయము మంచిదని జెప్పుచున్నారు.

గుఱియడుగవచ్చిన యొకమనిషి తనకార్యమును జెప్పుకొంచూ మొదట పూరణపక్కవచ్చి పిదప శూన్యముతట్టువచ్చి నిలిచెనా నాకార్యమనర్థమేయగును - ప్రథమతః సూర్యునిలోనిలచి యనంతరము పూరణవైపుకు వచ్చినట్లాయెనా మధ్యమము - ఈరెండువ్యత్యాసములున్నులేక ఆవచ్చినవాడు క్రమముగా పూరణపక్కగానేయుండి తానువచ్చిన కార్యమును చెప్పిముగించినట్లైతే యాకార్యము మేలేయగును - అనిగ్రహింపవలయును. యుద్ధలక్షణమును జెప్పవలసితే చంద్రుడునడవగా వెళ్లి సూర్యునియందు యుద్ధభూమిని నిలచినట్లాయెనా ఎట్టి యెంతటివాడైనాసరే ఓడును - ఈప్రకారముగాయెనే చంద్రునియందు వెడలి చంద్రునిలోనే యుద్ధమునకు ఆరంభించినట్లాయెనా అట్టివాడు తప్పక హానిబొందును-మఱియు సూర్యస్వరములోబయలువెడలి- ఆస్వరములోనే యుద్ధమునకారంభించెనా తాను జయించుటయేకాక తనమీద యొక దెబ్బయుతగలక జయమును బొందివచ్చును - శిష్టోక్తి - మనోజయంతు మాండవ్యం - తనసంకల్పమే బంధము - తనసంకల్పక్షయంబె తత్వము వేమా - ఇది సత్యవచనమని యెరుంగుము॥ ౪౨॥

యుద్ధమును జయించుమార్గము మఱియొకరీతిని దెలియజెప్పుచున్నారు.

అ-ఆ-ఇ-ఈ-ఉ-ఊ-ఎ-ఏ-ఒ-ఓ-లను వీటియందుమొదటి అ-ఆలుబాలభాగమనిన్ని రెండవ ఇ-ఈలుయౌవనభాగమనియు, మూడవ ఉ-ఊలు

రాజుభాగమనియు, తక్కిన ఎ-ఏ-ఒ-ఓలు రెండును వృద్ధభాగమనియు నుం దెలుసుకొనవలయును- వీనియందు యుద్ధముచేయువాని నామము నకు మొదటియక్షరమును చూడగా అకారమైతే అకారముతోనున్న - ఈకారమైతే ఈకారముతోనున్న - ఊకారముగానుంటే ఊకారము తోనున్న - ఏకారమును ఏకారముతోనున్న - ఓకారమును ఓకారము తోనున్నగూర్చి వాండ్లను యీయక్షరములచొప్పున బాలుడు - యౌవ నుడు-రాజు-వృద్ధునిగానియమించుకొని బాలుడైతె యౌవనుని రాజును వృద్ధునిజయించుననియును వృద్ధుడు తక్కినవారలచేత నోడుననియును చెప్పవచ్చును - అందులోనున్న ఎ-ఏ-ఒ-ఓలు వృద్ధాంశములు. ఈరెండ క్షరములుగలవాడు తక్కినవారలచే చచ్చును-మఱియుం జెప్పెదవినుము.

గర్భచిహ్నమూయొక్క క్రమమును తెలియజెప్పుచున్నారు.

పూర్వముచెప్పిన గర్భచిహ్నము ఒకవిధము - ఇది మఱియొకవిధమని యెఱుంగుము - ఎట్లనగా, రెండుస్వరములున్న నడుచుచుండగా అడి గిన నాబిడ్డ యమడలనవచ్చును - ఏతట్టుగానుండినను పూరణకు పురుష డనిన్ని - శూన్యమునకు స్త్రీయనియును చెప్పవచ్చునుగాని పూర్వవాక్య ములయందు చెప్పినమేరకగునని తెలుసుకోతగ్గది - ఇదిగాక ఉదయకా లమందు భార్యకుస్వరము యెడమతట్టునడిచి పెనిమిటికి కుడితట్టునడిచే నా ఆసూర్యస్వరమును తనస్వరముతోతీసి తానెలోగాను అభ్యాసము చేయుచువచ్చెనేని ఆభార్య తనవశములోనేయుండునుగాని పరులముఖ మును చూడగోరదు - అట్లు పండ్రెండుమాలుతీసి లోగొనవలెననియు నుం జెప్పుదురు - మరియు వారస్వరములు మేమేభూతములలో పుట్ట వలయునంటె బుధునికిపృధివియందున్న, ఆదివారముఅప్పునందును, శని సోమలు అగ్నియందును, గురుమంగళవారములు వాయువునందును, శుక్రవారము ఆకాశములోనున్న పుట్టుచుండవలయును - అట్లుపుట్టితే ఆవారము క్రమముగానడచినదానివల్ల గలుగుశుభములకే మిక్కిలిప్ర యోజనమును కలుగునని గ్రహించతగ్గది - మఱియు చరరాసియగుసూ ర్యునిన్ని, స్థిరరాసియగుచంద్రునిన్ని, ఉభయరాసియగు సుషుమ్నము

నున్ను, మరి వాటియొక్క ప్రయోజన భాగములనున్ను, పద్మాసనమందుండి నెమ్మదిగా శివయోగముచ్చేసినగాని చక్కగా గ్రహించుట యరిది. జీవుడు వృధాపోనేరదు - జీవన్ముక్తుడగుటకు అది మార్గము - అట్లులేని యెడ వృధాబోవును - అనగా జన్మమెత్తినందుకు ప్రయోజనములేదు.

నాడికాత్రయముల క్రమమును జెప్పుచున్నారు.

హేకాత్యాయనీ నేనుజెప్పిన యీస్వరశాస్త్రమును అతిశ్రద్ధాభక్తులతో గ్రహించిచూడుమా-సూర్యచంద్రసుషుమ్నములు అను నీమూటియందును శుభము - అశుభము యధారీతియను మూడుకర్మలనిదాన ఫలములను అడిగినప్పుడు సూర్యుడైతే శుభములనున్ను - మిక్కిలియైశ్వర్యములనున్ను పొందగలరనియు - చంద్రుడైతే అశుభమాదిగల్గు హీనతపొందుదురనియు సుషుమ్నైతే పూర్వపురీతినె హెచ్చుగాక తక్కువగాక వున్నరీతినుండుననియు మరిన్ని దేవాదిదేవతలచే వశీకరింపబడువాడై నాపైనవివరించిన నాడులరీతిని జయాపజయములను బొందుననియును - చంద్రు డధికముగాచరించెనా జయమునుపొందడనియును - సూర్యు డధికముగానుండేనా జయమును బొందుననియును యెఱింగికొనవలయును॥ ౪౫॥

నాడిభేదమున కుపశాంతమును జెప్పుచున్నారు.

ముందువివరించిన వాక్యములప్రకారము చంద్రు డధికముగానడిచెనా తనకు కీడువచ్చుటమాత్రమేకాదు - తనబంధువులకున్ను అట్లాగే సంభవించును- శత్రువులుపుట్టుదురనుట తప్పదు- చంద్రునిలోపోవలసిన కార్యముకాని కార్యార్థమైపోవుచుండగా చంద్రుడునడిచెనా ఆస్వరమునే దీర్ఘముగావెలివిడచి ఆపాదమును రెండుమూడడుగులు ముందిడుకొని పోవలయును - సూర్యునిలో పోవలసినకార్యముకాని కార్యార్థముగాపోవునప్పుడు సూర్యుడునడిచెనా అకుడిస్వరమునే లోపలతీసి ఆకుడికాలితో రెండుమూడడుగులు ముందిడుచుపోవలయును - అట్లు చేసినట్లైతే తాసుపోవుకార్యము ఫలించునని యెఱుంగవలయును॥ ౪౬

చంద్రునిలో నడుచు భూతక్రమమును దెలియజేయుచున్నారు.

చంద్రస్వరములో పృథివికలిసినడిచెనా అట్టికాలమందు దేవాలయ ప్రాకారములు గృహములుకట్టుట, గృహప్రవేశముచేయుట, గ్రహశాంతిచేయుట, వృక్షములునాటుట, అను వీటికిమంచిది. జలమైతే తటాకప్రతిష్ఠ, నందనవనమువేయించుట, భూమిదున్నుట, విత్తనమువెయుట, వివాహముచేయుట, అను వీటికిమంచిది. అగ్నియైతే వ్యాధినిపోగొట్టచేయవచ్చును - వాయువైతేనో రథగజతురగములు, వోడలుమొదలగునవి నడుపుటకుమంచిది - మఱియును॥ ౪౭॥   ఇదియునదే.

ఆకాశమైతే మంత్రముజపించుట - ధనుర్బాణములతో యుద్ధముచేయుటకుమంచిది - ఈయాకాశాంశఫలము సూర్యునికిన్ని చెల్లును - ఇదియిట్లుండగా చంద్రునిదిక్కైనా లేక చంద్రుడైనా సూర్యుడైనాసరే వచ్చినవాడు పూరణపక్షలోనిలచినట్టైతే ఆవచ్చినవానికార్యము సఫలమగును - మఱియు దిక్కు, పురుషుడు, స్త్రీ, శూన్యము, పూరణము, అక్షరము, ఇవి మొదలగునవిచెప్పబడ్డ ఈస్వరశాస్త్రములోని సూక్ష్మవస్తువునుయెఱిగి ఇది యిటువంటిదనియు - అది యిట్టిదనియును తీర్మానించుటకు యీశాస్త్రమును తెలిసినవాడే శ్రేష్ఠుడుగాని తక్కినవాడు మనుష్యమాత్రుడు కానేకాడు॥ ౪౮॥

ఈస్వరమును చూచేవానిమహాత్మ్యమును జెప్పుచున్నారు.

ఉత్కృష్టమగు బ్రాహ్మణకులమందుబుట్టినా లేక నికృష్టజాతియందుపుట్టినా మఱియెట్టివాడైనాసరే ఈస్వరముచేత సమస్తమును కరతలామలకముగా తెలుసుకొని కాలముతప్పక చూచిగ్రహించువాడే బ్రాహ్మణుండనందగును - మరియును అట్టివాడు యీచరాచరముల యొక్క స్వరూపస్వభావములను యెరింగినవాడై యీభూమియందు దేవుండని అందరిచేపూజింపబడి చిరకాలము బ్రతికి పరమాత్మస్వరూపమందైక్యతయును సాయుజ్యంబునుబొందును-ఈరీతి ప్రియమైన ప్రయాసలెత్తుకొని శ్రీమద్దక్షిణామూర్తులు నాశ్రయించి వారిచేననుగ్రహింపంబడి కననేరనివారలు మిక్కిలి హీనస్థితిగలవారై యతిపేయనగు మలము.

లోని క్రిమికీటకాదులై పుట్టుచు గిట్టుచుందురు - ఇదిసత్యము. మఱియు మిగులహీనజాతియందు పుట్టినవాడైనదైనానేమి సద్గురుద్వారా యీ శాస్త్రమును ఉపదేశమూలకముగా గ్రహించి యీమార్గమందు స దావర్తించువాడు యెవడైనాగాని అట్టివాడు నేనేయగుదుసుమీ వానికినాకు భేదమించుకైననుండదు - అగ్నియైనది తనలోరాబడ్డ యన్ని వస్తువులను తనస్వరూపముగానే చేసుకొనునటుల నాస్వరూపమగు యీస్వరమునుచూచేవాడున్ను నేనేయగుదును - ఎట్లనగా బ్రహ్మాది స్తంబపర్యంతమున్ను వ్యాపించి ఆచరాచరభూతములన్నియు నేనే యైయి సర్వజీవుల హృదయకమలమునధిష్టించి హంసస్వరూపముతో రమించునట్టి నన్నుజూచి నాయందులీనమగువాడు నేనేకాని వేఱుకాడు- మఱియు సముద్రజలమువంటి నాయందు (అలలు-తంపరలు-నురుగులు-బుగ్గలరీతి) యీచరాచర రూపప్రపంచము కలిగితోచి నాయందే లీనమగునటుల యోచించిచూడుమా - హెడఉమాదేవి అట్టివాడు ఉత్తదే పుట్టుచు చచ్చుచునుండడు - ఇంతకంటే ఈస్వరమును చూచువానినిగురించి విశేషముగా చెప్పవలసితే నాయొక్క జటాభారమందు ధరింపబడియుండు చంద్రరేఖవలె నాశిరముమీద శాశ్వతుడై వాసనతోగూడిన స్వర్ణపుష్పముగా నుండును. ఇది సత్యం, సత్యం, పునస్సత్యంబని యానతిచ్చి మఱియునిట్లనియె.

ఈశ్వరవాక్యమునకు సమ్మతిగా శిష్టజనవచనములు.

శ్లో. ౧ జన్మనాజాయతేశూద్రః కర్మణాజాయతేర్ద్విజః।
వేదపాఠంతువిప్రాణాం బ్రహ్మజ్ఞానంతుబ్రాహ్మణః॥

౨ దాసీగర్భసంభూతం నారదస్యమహామునిః।
తపసాబ్రాహ్మణోభూత్వా తస్యజాతంనకారయేత్॥

౩ ఊర్వసీగర్భసంభూతం వసిష్టస్యమహామునిః।
తపసాబ్రాహ్మణోభూత్వా తస్యజాతంనకారయేత్॥

౪ శునకీగర్భసంభూతం శౌనకస్యమహామునిః।
తపసాబ్రాహ్మణోభూత్వా తస్యజాతంనకారయేత్॥

గీ॥ రామనామ పఠనశ్లేమహిం వాల్మీకి। పరగబోయయయ్యెబాప దయ్యె। తపముచేతద్విజుడుతక్రింపకులమెట్లు॥ విశ్వ॥ తనదుతల్లిం జతనయాలుమాదిగ। శ్రీపతికిగురువుపసిష్ఠుడరయ। కులముకన్న నెంచ గుణమెప్రధానము॥ విశ్వ॥

మఱియును స్పర్శలేది. పద్మములు- రత్నములు-స్వర్ణము- మౌక్తికములు- చామరలు- గోరోచనము- క్షీరము- పుష్పములు- తేనె- పట్టు- పునుగు- జవ్వాది- అగ్ని మొదలగువస్తువుల ఉత్పత్తికారణములు ప్రయోజనపూజ్యతలనుగురించి యోచించిచూడగా గుణమేముఖ్యముగా కనబడుచున్నదిగాని ఉత్పత్తిస్థానములను లెక్కింప నక్కరలేనట్లు ఈస్వరము నుచూచి సాధించినవానినిసహా శ్రేష్ఠుడనియును అందరిచేపూజ్యుడనియు నెంచవలయును - గాని వానియొక్క కులగోత్రనామముల నెంచుట యునావశ్యకమని యెఱుంగతగది.

గీ॥ బ్రాహ్మణులమటంచుకొందరుబలుకుబెట్లు। బ్రహ్మమెఱుంగ నేరకబ్రాహ్మడగునె। బ్రహ్మమెరిగినవాడెపోబ్రాహ్మణుండు॥ నవ్యతర॥ అజ్ఞానమెశూద్రత్వము। సుజ్ఞానముబ్రహ్మమౌటశ్రుతులనువినరా। అజ్ఞానముడిగివాల్మీకి। సుజ్ఞానపుబ్రహ్మమొందెజూడరవేమా॥ జాతులందునె ట్టిజాతిముఖ్యముజూడ। నెరుకలేకతిరుగనేమిగలదు। యెరుకగలుగుమనుజుడేజాతిగలవాడు॥ విశ్వ॥ కడుపులోనిగోతకడునోటియెంగిలి। కడు గవశమెబ్రహ్మకోడుకుకైన। సత్యమున్నకొంతజగతిపైసిద్ధించు॥ విశ్వ॥

ఈస్వరశాస్త్రము నభ్యసించువారలు నడచుకొనవలసిన
దినచర్యాక్రమములను అగస్త్యాది మహాసిద్ధుల
సమ్మతంబుగని రూపించుచున్నారు.

సర్వాంతర్యామియగు సర్వేశ్వరుని పాదారవిందములయందు చిత్తంబుజేర్చి తైలధారరీతిగా ననిశమును నిశ్చలతతో ధ్యానించుచు, సాధుసంగంబును- శాంతవృత్తియును - శాస్త్రచింతనంబును- సదానందంబుతోగూడి (జలమునుకాచిత్రాగుచు) జిలకొట్టినమజ్జిగయు - కరిగిం

చిన నెయ్యితో భోజనము జేయుచూ - రాత్రులయందు పాలేగాని పెరు
గుమట్టక - తైలమురుద్దుకొనిన వెడినీళ్ల స్నానము ను - పగటికాలమందు
నిద్ర- స్త్రీసంగమము చేయక - తనకంటె హెచ్చువయస్సుగల స్త్రీలతో
భోగించకయు లేతమెండ కోరకయు- రెంటినణచక (అనగా మలజల
విసర్జనములనణచక, అవి చేయునపుడు మృత్తికచేతను జలముచేతను
శుద్ధిజేసుకొనుట బాహ్యపరిశుద్ధయనంబడును) రాగ - ద్వేష - కామ -
క్రోధ - లోభ - మోహ - మద - మాత్సర్య - ఈర్ష్య - అసూయ -
దంభ - దర్ప - అహంకారాది దశేంద్రియాంతఃకరణములను, ఆణవ -
కార్మిక - మాయిక - మాయేయి - తిరోధానాది పంచమలములనుకూ
డక నిశ్చలుడై ఆత్మారాముని నిశ్చలతతోనుపాసించుట అంతరపరిశుద్ధి
యనంబడును - ఇందులకు కారణము అన్యథ కీయసిగ్రహింపుము -
ఒకటిఃధికముగా వ్రయపరచక ఎడవ ప్రక్కనిద్రించుచు మూలరోగా
స్పదమగు శాకములదినక - పగటియందు పుల్లనిపెరుగునుభక్షించుచు -
అమృతసమానమైనా పాసినకూరదినకయు - ఎంతలాభమొచ్చినా ఆక
లిలేనిదే అన్నముముట్టక - దినము రెండుమార్లకంటే అధికముగాభో
జనమెత్తుకొనకయు - భోజనానంత ము స్నానముచేయక భోజనానం
తరము కొంతనడుచుటయు - ఎంతదాహమైనా భోజనముచేసిగాని నీళ్లు
త్రాగక - తనకులస్త్రీయైనా మాసమున కరుమార్లకంటే రతి సంగ
మముచేయక - మహాపర్వములనగా ఉత్తరదక్షిణాయనములు - తక్కిన
సంక్రమణములు అమావాస్య - పౌర్ణవమి - ఏకాదశి - శివరాత్రి - కృష్ణ
పక్షాష్టమి - ఆచతుర్దశి వీట్లయందు స్వపత్నీసంగమునహా మానుకో
నవలయును - పరదారలయందు స్వప్నేనా దృష్టిగాని - చిత్తముగాని
పోనివ్వక - అట్లుచపలించినా తత్క్షణము పాసనామూర్తిని స్మరించి తద్దో
షమునుదీర్చుకొనుచు కందగడ్డతప్ప తక్కినదుంపలనుదినక అనటిపిండెలు
వినా ఆపండ్లనుభక్షించక ఎప్పుడైనాసరే కసిద్ధమునుభక్షించుచు - పా
శ్వాసములకు వమనౌషధమును - చాతుర్మాస్యమునకు విరోచనౌషధ
మును - పక్షత్రయమునకు అఘ్రాణనస్యమును - వారమునకొకతూరి

చౌళమును - వారమునకిరుమారులుగా అభ్యంగనమును - దినత్రయమునకొకపరి నేత్రాంజనమును- కస్తూరి, పునుగ త్తరు, పుష్పచందనములు సభలా రాత్రములయందు దాఘ్రాణించకయు. దూరస్త్రీలు, మేషములు - గార్ధభములు - చీపురులుగా - వీటి ధూళిపైబడనివ్వక ఇతరులుధరించిన వస్త్రాదులనుధరించక - దీపము, మనిషి, చెట్టు, వీట్లనీడలయందు రాత్రిళ్లునిలువక భోజన జీర్ణకాలమందు రతిసల్పక - సంధ్యాకాలమందు భోజనము - నిద్ర - మలజలాదులు - స్త్రీసంగమములను చేయక, దూడతో గూడిన ధేనువులు - దేవతలు - పితృదేవతలు - ఆచార్యులుఅయిన వీరల నారాధించుకొనుచు - నఖశిఖజలాదులపై బడనివ్వక - ఇంక తక్కిన యిట్టిసదాచారపరులగు వారలనుసమీపింప జమ్ఉంపుశంకించును ఇంతియెకాదు - ఇట్టి నియమవంతులపేరు వాడినవారలకున్న రోగములంటవని పెద్దలందురు - విధివశాత్తుగా నిన్నియు నొనగూడకున్నా కలకొద్దిలో క్రమముతప్పక అనుసరించినమిగుల క్షేమకరమని గ్రహించుమాయని శ్రీశంకరుండు శ్రీశంకరిదేవికి ప్రేమాతిశయంబున నుపదేశించిన హంసస్వర కైవల్యచింతామణి సంపూర్ణము.

గీ॥ ప్రాణనాయకిదీనికి పట్టుగాను।
సభ్యసించినజనులకలభ్యమేది।
గానస్వరమునుదప్పకకాలమెఱిగి।
జూడమోక్షంబుతమకుచేగూడుజూడు॥

స్వరమేమనస్సగనుక అందునుగురించి సాధుజనోక్తి ఉదాహరణము.

మనసునిలుపంగనిలుచునుమారుతంబు।
చూపునిలుపంగనిలుపంగసుఖమునిలచు।
సరిమనోదృష్టినిలచినదొరుకుముక్తి॥ సర్వతరభోగి॥
మరియుసర్వేంద్రియములకుమనసురాజు।
మనసునకురాజుదెలుపంగమారుతంబు।
మనసుమారుతమొకటైనమలయుసుఖము॥ సర్వ॥

క॥ ఏవంకమనసుగలిగిన। నావంకకునింద్రియంబులన్నియునేగు। న్నీవంకమనసుగలిగిన। నేవంకకునింద్రియంబులేగవువేమా॥ కనుజెదరమనసుజెదరుం। కనుజెదరినసుఖముజెదరుగాలియుజెదరున్। కనుజెదరకతనుగనవలె। సనకాదిమునిప్రసన్నసంపగిమన్నా॥ మనసేజీవుండనగను। మనసేతనచేష్టలుడుగమరిబ్రహ్మమగున్। మనసుగలవాడేముక్తుడు। సనకాదిమునిప్రసన్నసంపగిమన్నా॥ శివునిమీదమనసుస్థిరముగానుంచిన। యానదౌనుమోక్షమరయనౌను। శివునిమీదమనసుచీనుంతతప్పిన। కాదుకాదుముక్తికాదువేమా॥

కీర్తన॥ సంసారైనావొకటే సంసారమురోసినయొకటే-
హంసనటించేవిధమెరిగుంటే సంశయములువర్జించుంటే॥సం॥

సీతారామాంజనేయసంవాదము.

క॥ ప్రతనుప్రాణమనోగ్ర। స్థితబుద్ధియెబిందువందుచెలగెడియాత్మ। ప్రతిబింబమెకళపవనో। న్నతఘోషమెప్రణవనాదమువత్సా॥

గీ॥ సూక్ష్మరూపమెరిగిసుఖమొందగాలేక। బహుళముగనుజదువుబడుచునరుడు। చావుచేటెరుగనిచదువేలచదవడో॥ విశ్వదాభిరామవిన॥ బ్రహ్మఘటముమేనుప్రాణమన్నదిగాలి। మిత్రచంద్రవహ్నినేత్రచయము। ఇంతకన్నబ్రహ్మమెక్కడనున్నది॥ విశ్వ॥ వాయువందుబుట్టివాయువందేపెరిగి। వాయువందుమేలువరుసదెలియ। వాయువందెప్రాణవాయువుతత్వంబు॥ విశ్వ॥ అణువులోననుందునఖిలజగంబులు। అణువుతనదులోననణగియుండు। మనసునిల్పువాడుమరిముక్తిజేరురా॥ విశ్వ॥ సూచికాగ్రదృష్టిసారదిభ్రూమధ్యంబు। చూచిచూచిమరియుచూచెనేని। ఆత్మరాకపోకలప్పుడేతెలుసురా॥ విశ్వ॥ మనసుముక్తియనుచుమదినెరుంగగలేరు। మనసుచేతదగిలిమాయమైరి। మనసుతానుమైనమర్మజ్ఞుడగుయోగి॥ విశ్వదాభిరామవినరవేమా॥

శ్రీసీతారామ తారకబ్రహ్మణే నమః।

శ్రీమత్సచ్చిదానందగురుపరబ్రహ్మణే నమః।

శ్రీరామజయం.